

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 57.

Tisdagen den 8 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Föredrogos, men blefva för andra gången bordlagda:
Lag-Utskottets utlåtande N:o 36; och
Stats-Utskottets utlåtanden N:is 72, 73 och 74.

§ 2.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets memorial:

N:o 75, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om pensionering af arméns befäl och underbefäl; samt

N:o 76, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående beviljande af ett låneunderstöd för sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren; och blefvo dervid de i förenämnda memorial föreslagna voteringspropositioner, hvar för sig, af Kammaren godkända.

§ 3.

Föredrogos och bordlades å nyo Sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottets utlåtanden N:is 1—3.

§ 4.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, enligt mellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse, gemensamma omröstningar komme att anställas i början af morgondagens sammanträde.

§ 5.

Ordet begärdes af

Herr vice Talmannen Wijk, som yttrade: Med afsende å den långt framskridna tiden för Riksdagens arbeten samt önskvärdheten

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 57.

deraf, att de ärenden, hvilka, i händelse af olika beslut inom Kamrarne, blifva föremål för gemensam omröstning, måtte blifva i första rummet af Kammaren behandlade, hemställer jag om den ändring i föredragningslistan, att Lag-Utskottets utlåtanden N:is 35 och 36 uppföras sist bland de derå uppförda, två gånger bordlagda ärenden, som förekomma till behandling i morgondagens plenum.

Det förslag, Herr vice Talmannen sålunda framställt, blef af Kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Onsdagen den 9 Maj.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 2 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

*Gemensamma
omröstningar.*

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt de i Stats-Utskottets memorial N:is 75 och 76 föreslagna voteringspropositioner rörande två frågor, deri Kamrarne fattat skiljaktiga beslut, samt denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så anställes nu dessa omröstningar i följande ordning, nemligen:

1:sta omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets memorial N:o 75.)

Den, som vill att Riksdagen, med godkännande af det vid Stats-Utskottets utlåtande N:o 65 fogade förslag (Bil. Litt. B) till bestämmelser för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar samt om afgång ur tjänst, dock med den förändring, att det i 5:te punkten förekommande procentbelopp bestämmes, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, till *fyra*, må å extra stat

för år 1878 anvisa ett kreditiv af 900,000 kronor, att användas *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp — mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna — *dels* till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen sålunda antagna grunder för dessa pensioners utgående, röstar

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med godkännande af de bestämmelser för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar samt om afgang ur tjenst, hvilka finnas i ett Stats-Utskottets utlåtande N:o 65 bilagdt förslag (Bil. Litt. B) framställda, å extra stat för år 1878 anvisat ett kreditiv af 875,000 kronor, att användas *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp — mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna — *dels* till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen sålunda antagna grunder för dessa pensioners utgående.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammararen ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 68 Ja och 114 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammararen samtidigt anställd,

hade utfallit med	101 Ja och	16 Nej,
hvidan, då dertill läggas Andra Kammarens		
röster, eller	68 Ja och	114 Nej,
sammanräkningen visar	169 Ja och	130 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets memorial N:o 76.)

Den som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, för sänkning och reglering af vattenhöjden i sjöarne Hjelmaren och Qvismaren och utförande af dermed sammanhängande arbeten enligt

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

faststæld plan, må beviljas Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag ett lån å två millioner kronor, att från Statskontoret utgå med 600,000 kronor under år 1878, 300,000 kronor under hvarje af åren 1879, 1880, 1881 och 1882, och 200,000 kronor under år 1883, under vilkor: att å hvarje lyftadt belopp af lånet årligen till slutet af år 1887 till nämnda kontor erlægges fem procent ränta från lyftningsdagen; att för tiden från och med år 1888 årligen till samma kontor erlægges 8 procent å hela den lyftade lånesumman, hvaraf ränta godtgöres efter fem för hundra af det obetalda kapitalbeloppet och det öfriga utgör afbetalning derå, samt att i öfrigt de allmänna stadganden och bestämmelser, som äro af Riksdagen meddelade i fråga om låneunderstöd för vattenaftappning eller annat odlingsföretag, skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse jemväl för nu omförmälda lånebidrag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har förslaget om förevarande låns beviljande icke vunnit Riksdagens bifall.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsmedelne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 83 Ja och 97 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstæld,

hade utfallit med	92 Ja och	28 Nej,
havadan, då dertill läggas Andra Kammarrens		
röster, eller	83 Ja och	97 Nej,
sammanräkningen visar	175 Ja och	125 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Föredrogs Särskilda Utskottets för behandling af förslaget till värnpligtslag m. m. utlåtande N:o 3 (i samlingen N:o 5), i anledning af vissa delar af Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 1.

I *punkten 1* hade Utskottet hemställt: det Kongl. Maj:ts förslag, att vid hvar och en af de fem militärdistriktens staber skulle tillsättas en fältintendent, med aflöning såsom öfverstelöjtnant, icke måtte bifallas.

Om anslag till fem fältintendenter.

Rörande denna hemställan yttrade:

Herr Carl Ericson: Kongl. Maj:t har begärt ett anslag af 27,300 kronor för anställande af en fältintendent inom hvarje militärdistrikt, men Utskottet har afstyrkt beviljandet deraf, emedan det ansett att med nuvarande härordning behovet af sådana tjänsters tillsättande icke är så manande. Jag vill gerna erkänna att denna förrättningsgren inom armén, som i händelse af en mobilisering blefve af så omätlig betydelse och som genom de föreslagna tjänsterna skulle i någon mån tillgodoses, hittills varit allt för mycket försummad, och skulden därför hvilar icke heller uteslutande på Riksdagen. Men när nu Kongl. Maj:t fäst uppmärksamheten på förhållandet, synes det mig vara obetänksamt af Riksdagen att, i enlighet med Utskottets hemställan, icke bifalla detta Kongl. Maj:ts nådiga förslag. Frågan gäller ju endast att få en fältintendent inom hvarje militärdistrikt, och det tyckes väl icke vara för mycket, att der finnes åtminstone en person, som har tillräcklig insigt att i behovets stund på ett tillfredsställande sätt ordna ifrågavarande viktiga del af arméns mobilisering. Så är icke förhållandet nu. För närvarande hafva vi blott regementsintendenter och dem underordnade förrådsförvaltare, hvilka hafva till uppgift att handhafva den närmaste värden af regementets eller corpsens förråd. Jag förstår icke Utskottets motivering i denna punkt. Tänka vi oss en mobilisering under närvarande förhållanden af den armé, som vi ega, så måste medgifvas att redan nu äro de föreslagna tjänsterna oundgängligen nödvändiga. Huru mycket vi nu än hoppas att få vår armé inom en snar framtid förstärkt, så kan väl detta icke utgöra hinder för att redan nu vid densamma anställa embetsmän, af hvilka densamma i sitt närvarande skick är i allra största behof. Jag tillhör icke deras antal, som vilja lappa på det gamla. Men inrättandet af dessa tjänster är icke detsamma som att lappa på något gammalt, ty de behövas lika väl framdeles under en ny arméorganisation som nu.

Då denna punkt redan blifvit af Första Kammaren bifallen, vill jag för närvarande icke framställa något yrkande. Men jag har icke velat lemna obegagnadt tillfället att här fästa uppmärksamheten på arméns oundgängliga behof af de tjänster, hvarom nu är fråga.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkten 2.

Blef jemväl bifallen.

Punkten 3.

Angående förhöjning af arfvodet för adjutanter vid militärdistrikten.

Utskottet hade i denna punkt tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts framställning derom, att arfvodena för adjutanter vid militärdistrikten måtte höjas från 500 till 750 kronor hvardera.

Ordet begärdes af

Herr Lasse Jönsson, som anförde: Till följd af ett förbi-seende har jag icke låtit anteckna, att jag till följd af erhållen ledighet från riksdagsgörömlen icke deltagit i behandlingen inom Utskottet af en stor del af de frågor, som i detta betänkande af-handlas. Så är äfven förhållandet med den nu föredragna. Den summa, hvarom nu är fråga, kan visserligen synas obetydlig, men det oaktadt kan jag icke underlåta att upplysa Kammaren om verkliga förhållandet med densamma. Enligt det nya härordningsförslaget skulle adjutanternes antal ökas till två vid hvarje generalbefäl. Desse skulle alltid komma att få sin tjänstgöring förlagd inom stad, hvilket för dem komme att medföra ökade lefnadskostnader. Och derföre höjdes arfvodet så väl för de nya som de förut varande befattningarne. Nu då någon ny härordning icke än på en tid är att emotse, och då det icke är längre tid sedan än 1875, då adjutantslönerna likasom öfriga befälslöner höjdes, och deras tjänstgöring sedan dess icke ökats, anser jag någon vidare lönetillökning icke nu böra ifrågakomma. Och derföre yrkar jag afslag å den föredragna punkten.

Herr Abr. Rundbäck: Den ifrågavarande anslagsförhöjningen gäller, såsom den föregående talaren nämnde, en mycket ringa summa, eller 250 kronor på hvar och ett af fem särskilda adjutantsarfvoden. Men då samme talare påstod, att anledningen till denna löneförhöjnings beviljande bortfallit, sedan det nya härordningsförslaget, som förutsatte att generalbefälhafvarne skulle bo i stad, af Riksdagen afslagits, så gjorde han sig skyldig till ett misstag, ty äfven under nuvarande förhållanden finnas generalbefälhafvare, som äro bosatte i stad, samt till följd deraf de ifrågavarande tjänstemännens behof af löneförhöjning lika stort som vid en framdeles inträffad arméomorganisation. Af detta skäl har jag inom Utskottet yrkat bifall till denna punkt, och jag vidhåller detta mitt yrkande äfven i Kammaren.

Herr Carl Anders Larsson: Det förnämsta skälet mot förhöjning af dessa arfvoden var, att den allmänna löneregleringen, i hvilken jemväl de ifrågavarande tjänstemännen ingingo, så nyligen försiggått, att man icke ansåg någon förhöjning för denna klass nu böra förekomma, alldenstund inga förändringar inträdt i de gamla bestående förhållandena. Dessutom upplystes inom Utskottet, att

dessa personer icke lefde ensamt på detta arfvode, utan att det *Angående för- höjning af arfvodet för adjutanter vid militärdistriktet.* samma endast utgjorde ett bihang till deras ordinarie lön. Att förslaget sedermera bifölls utan någon reservation betyder ingenting annat, än att man ansåg summan obetydlig i förhållande till de öfriga beloppen på denna hufvudtitel; men något skäl för denna förhöjning, huru obetydlig den än må vara, finnes icke. (Forts.)

Efter det öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, blef Utskottets hemställan bifallen.

Punkten 4.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att, för tillökning af indelta *Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.* regementen och corpser med sammanräknadt 36 sergeanter af 1:sta klassen, 78 korporaler, 78 vice korporaler och 156 volontärer, anslaget till indelta armébefällets aflöning måtte förhöjas med 87,822 kronor.

I anledning af berörda nådiga framställning hade Utskottet anfört: »Erkännande vigten af att härens underbefäl ökas, har emellertid Utskottet, med fäst afseende å våra indelta truppers organisation och förläggning, funnit det mera lämpligt om åt ifrågasvarande 78 korporaler och 78 vice korporaler, i stället för af Kongl. Maj:t föreslagna ersättningar för rotelön, motsvarande en medelvakansafgift af 150 kronor, anvisades åt ofvan nämnde korporaler och vice korporaler nummerlöner; och har Utskottet till följd häraf ansett, att den äskade anslagssumman kunde minskas med 23,400 kronor, eller berörda ersättningsars sammanräknade belopp, och tillstyrker alltså, att Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning måtte på det sätt bifallas, att för de indelta regementenas och corpsernas ökande med 36 sergeanter af 1:sta klassen, 78 korporaler, 78 vice korporaler och 156 volontärer, anslaget till indelta armébefällets aflöning förhöjes med 64,422 kronor.»

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

Chefen för Kongl. Landtförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Weidenhielm: Kongl. Maj:t har här föreslagit ett tillökadt befäl och begärt ett särskildt anslag för dess aflöning, för att dermed vinna den dubbla fördelen, att icke allenast befålet tillökas, utan äfven arméns numerär utvidgas. Om vi tänka oss en mobilisering, der det är nödvändigt att ur ledet plocka öfver 4,000 af de mest intelligente soldaterna för att användas till befäl vare sig vid depôtterna, reserven eller trossen o. s. v., och vi dessutom minska den kvarvarande stammen med tillfälligt sjuke och ålderstigne, återstår i

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén. sanning ett så ringa antal, att det icke kan anses tillfredsställande. Må man besinna, att man allra högst skulle kunna räkna en stamsoldat på tre beväringssynglingar. Med den nuvarande taktiken, då trupperna oftast röra sig i spridd ordning, torde det vara väl mycket, att blott en enda stamsoldat skall tjena såsom stöd åt tre beväringssynglingar — och desse stamsoldater äro hvad som återstår, sedan de bäste blifvit utplockade till befall.

(Forts.)

På grund af endast dessa skäl, tror jag mig hafva anledning hemställa, att Kammaren icke måtte undanskjuta möjligheten af den arméns tillökning, som genom Kongl. Maj:ts förslag skulle åvägabringas. Genom att inympa dessa korporaler på rotarne medelst att åt dem bestämma nummerlöner, finge äfven rust- och rotehållare vidkännas olägenheter af detta befäls tätare bortkommanderande från roten, än om den vore med soldat besatt. Det är således ett tillgodoseende af både arméns och rotehållarnes intressen, om Kammaren bifaller Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Carl Ericson: De skäl Herr Krigsministern anført för afslag å Utskottets utlåtande biträder jag till alla delar. Jag ber derjemte få fästa Herrarnes uppmärksamhet på att Kongl. Maj:t föreslagit, att detta befäl skulle erhålla ersättning för rotelön, motsvarande en medelvakansafgift af 150 kronor, då deremot Utskottet vill tilldela dem nummerlöner. Häraf framgår, att med ett bifall till Utskottets förslag skulle man minska nuvarande manskapsstyrkan vid armén. Kongl. Maj:ts förslag går vidare mycket mera i den riktning, som majoriteten i denna Kammare, då fråga var om försvarsväsendets ordnande, syntes benägen omfatta, än Utskottets, hvilket snarare går ut på ett fastläsande af indelningsverket eller rättare sagdt på ett ogillande af hvarje utveckling af vår stam, då en sådan utveckling ej är byggd på rent indelt grund. Jag föreställer mig, att dessa skäl icke skola vara så utan betydelse, i synnerhet för denna Kammares majoritet, och det är på detta och de skäl Herr Krigsministern nyss anført som jag yrkar bestämdt afslag å Utskottets utlåtande i denna punkt och bifall till Kongl. Maj:s förslag.

Herr Werner Ericson:

Herr Danielsson: Orsaken, hvarföre Utskottets föreliggande utlåtande är af förevarande beskaffenhet, är väl den, att Utskottet behandlade dessa frågor innan den stora försvarsfrågan var afgjord i Kamrarna. Sedan detta skett, återstod endast att justera betänkan det, och dervid måste de af Utskottet härom fattade besluten fastställas, emedan man icke kunde blifva enig om att göra de ändringar, som borde blifva en följd deraf att den stora frågan fallit. Och då Utskottets nu förevarande hemställan beslutades under förutsättning, att Utskottets utlåtande angående sjelfva försvarsfrågan skulle vinna Riksdagens bifall, men så icke inträffat, tror jag att

det är skäl att bifalla Kongl. Maj:ts förslag, helst detta står i öfverensstämmelse med den af denna Kammare beslutade skrivelsen. Säsom Herrarne torde finna, är skillnaden mellan Kongl. Maj:ts och Utskottets förslag endast den, att enligt det förra skulle korporalerna och vice korporalerna få aflöning, men enligt Utskottets förslag nummerlön.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.
(Forts.)

Och af dessa skäl har jag ingenting emot om Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifaller Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Abraham Rundbäck: Det är visserligen sant, att beslutet i denna punkt fattades i Utskottet, innan den stora frågan om försvarets ordnande afgjordes i Kamrarna; men derigenom har, enligt min åsigt, frågan icke undergått någon förändring, utan tvärtom hafva de skäl, som föranledde Utskottets ifrågavarande hemställan, fortfarande giltighet. Jag skall be att med några ord få omnämna dessa skäl. Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle alla de nya underbefälsplatserna besättas med volontärer, hufvudsakligen på den grund, att man icke vill minska manskapets styrka vid den indelta armén; man ville låta underbefälets tillökning försiggå, utan att dervid någon enda man behöfde tagas ur ledet. Detta skäl må gälla hvad det kan. Emellertid ansåg Utskottet att, då i armén finnes personer, som gjort sig kompetente till dessa korporalsplatser samt genomgått underbefälsskolan och sålunda inhemtat de nödvändiga kurserna för att beklåda dessa underbefälsplatser, det rent af skulle innebära ett förnärmande af tredje mans rätt, om man betoge dessa personer utsigt till vidare befordran. Och, mine Herrar, vi måste väl medgifva, att det vore det hårdaste slag åt manskapet vid den indelta armén att helt och hållet beröfva det utsigten till denna lilla befordran — den enda på hvilken den menige mannen i allmänhet kan hoppas. Låt vara att genom en sådan befordran ur ledet truppens antal minskas, detta har dock mindre att betyda. Deremot tror jag, derest Kongl. Maj:ts förslag antages, att hvad man skulle vinna å den ena sidan, det skulle man komma att förlora å den andra, ty då skulle man icke längre kunna hos den indelta armén upprätthålla den moraliska kraft, den trohet i fullgörande af sina pligter och det sträfvande efter kunskaper, som utsigten om befordran måste verka hos manskapet; att beröfva manskapet denna utsigt är detsamma som att nedsätta soldaten både i dess egen och i allmänhetens aktning, hvilket visserligen icke kan vara gagneligt för upprätthållande af den goda hållning och anda, som hittills alltid utmärkt den indelta armén. Jag ber vidare få erinra derom, att man redan så godt som ruinerat underbefälet vid denna armé derigenom att man tagit ifrån detsamma dess boställen. Vill man nu ytterligare beröfva manskapet utsigten att befordras till den lägsta graden af befäl, så rigtar man emot den aktade indelta armén ett nytt slag, som är i hög grad orättvist och ingalunda betingadt af brist på dugliga korporalsämnen inom samma

Om anslag för armés trupp. Jag vädjar i detta hänseende till Herrarnes erfarenhet, tillökning af och Herrarne torde icke kunna förneka, att inom den indelta armén underbefäl och finnes en stor mängd underbefälsämnen, hvilka äro rigtiga prakt-exemplar af moralisk kraft, duglighet och intelligens, personer, volontärer vid hvilka genomgått skolor och förvärfvat en sådan erfarenhet, att de indelta armén.

(Forts.)

hvilka genomgått skolor och förvärfvat en sådan erfarenhet, att de framför andra kunna anses berättigade till korporals- och dylika befattningar. Hvarföre då hindra befälet att dertill utnämna dem? I stället skola nu desse volontärer mellan 18 och 22 års ålder sedan de genomgått volontärskolan befordras till korporaler. Jag frågar då, om desse unge gossar, nyss utsläppta ur skolan, kunna antagas blifva värderikare befäl för den indelta stammen och för våra söner, då desse skola undergå beväringsofningarne, än desse gamle korporaler, hvilka oftast äro äldre än 30 år, och hvilkas värde vi litet hvar lärt oss känna. För min del åtminstone vill jag hellre släppa ut mina söner, när de en gång komma till de år, då de skola undergå sina beväringsofningar, under desse gamle korporalers ledning, än se dem hafva till befäl ynglingar som må hända äro yngre än de sjelfve. Det må vara sant, att Kongl. Maj:ts förslag i denna som i alla andra punkter gick ut från den förutsättningen att få en ny arméorganisation, dervid hela den gamla stammen skulle försvinna; men, mine Herrar, jag tror att vi i närvarande ögonblick stå längre aflägsna från en sådan omorganisation än förut, och hvad beträffar det nya förslag, som en del af denna Kammares ledamöter begärligt omfattat, så vet jag icke, om eller huru snart detsamma skall kunna antagas, men säkert är att många och stora hinder derför skola möta. Under tiden — och må hända blir denna tid lång nog — hafva vi den indelta armén kvar och böra således icke under denna afbidan utestänga indelta manskapet från möjligheten att vinna befordran. Man har sagt, att en sådan befordran skulle komma att ytterligare spika fast indelningsverket. Nej, mine Herrar, vare sig man befordrar soldaten till korporal eller låter honom tjena kvar i ledet, så blir man lika fort af med honom, i fall man kastar hela indelningsverket öfver bord. Vidare får jag fästa uppmärksamheten på den omständigheten, att Utskottet icke velat betaga vederbörande, vare sig Kongl. Maj:t eller befälet, friheten att, efter öfverenskommelse med rothållarne, sätta ett nummer på vakans och låta för numret tillsätta en volontär. Man ger sålunda befälet ännu friare händer än förut, på samma gång som soldaten bibehålles vid den rätt han har. Dessa skäl, hvilka hufvudsakligen varit för Utskottet bestämmande, hoppas jag Herrarne litet hvar ville behjerta och sålunda understödja Utskottets förslag, till hvilket jag för min del tager mig friheten att vördsamt yrka bifall.

Häruti instämde Herrar *Treffenberg, Bågenholm, Nils Larson* och *Torpadie*.

Herr Statsrådet Weidenhielm: Jag har denna gång endast begärt ordet för att på det allra varmaste protestera mot ett yttrande, uttaladt af den siste värde talaren, och hvilket yttrande innebar en ganska djup anklagelse mot krigsstyrelsen. Den ärade talaren yttrade nemligen, att enligt Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag skulle indelta arméns manskap vara beröfvadt möjligheten att vinna någon befordran. Ett sådant förfaringsätt från krigsstyrelsenssida skulle varit ytterst klandervärdt och bevisa en ringaktning af den indelte soldaten, en ringaktning som man på detta håll aldrig hyst. Man kan väl inse indelningsverkets brister, men deraf följer ingalunda att man ringaktar den utmärkte, pligttrogne indelte soldaten.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.
(Forts.)

Jag tror emellertid icke, att den ärade talaren uttryckte sig så som han tänkte; och såsom bevis härför vill jag blott erinra, att vid hvarje indelt regemente finnas 96 korporals- och vice korporalsplatser, till hvilka manskapet befordras. Att de nya platser, som enligt detta förslag skola inrättas, äro afsedda endast för volontärer, har sin grund deruti, att desse volontärer äro afsedde att utbildas till underofficerare. Det är nemligen föga troligt att, om man icke erbjuder de ynglingar, som skola genomgå en ettårig volontärskola, de fördelar, hvarom här är fråga, så får man inga lämpliga volontärer. Den summa af 150 kronor, som skulle utgöra lönen, är nemligen icke så lockande, att en yngling endast därför skulle underkasta sig den långa lärokursen. Nej, han måste äfven hafva utsigt att snart vinna befordran; och för att blifva underofficer, måste han gå de vanliga trappstegen.

Således går Kongl. Maj:ts förslag ingalunda ut på att nedsätta eller illa behandla indelta arméns soldater. De bibehållas vid precis samma fördelar som förut. Förslaget innefattar ett försök att på frivillighetens väg utan allt för stora penningeuppförfningar anskaffa dugligt underbefäl, och sålunda småningom fylla en känbar lucka i vår nuvarande organisation.

Herr Carl Anders Larsson: Det är mycket smickrande att höra det Herrarne i dag tycka så bra om det skrifvelseförslag, som denna Kammare för någon tid sedan antog. Jag medgifver gerna, att Kongl. Maj:ts proposition går mera i riktningen af detta skrifvelseförslag än Utskottets förslag, men jag vill fästa uppmärksamhet på, att det var ingen olärd person, utan en f. d. krigsminister, som gaf klaven till Utskottets förslag om nummerlöner, och skälet, han angaf, bestod deri, att genom en sådan anordning bereddtes möjlighet för indelta arméns nuvarande soldater att vinna förbättring i deras klena löneförmåner. Ty en indelt soldats löneförmåner äro sannerligen föga afundsvärda, hvilket vi väl torde kunna inse, då vi här ofta få höra, att det för mängen icke är möjligt att lefva på en 10 à 20 gånger så stor summa. En korporal har efter nuvarande stat, förutom sin nummerlön och de förmåner, han af rust- eller

Om anslag för rotelhållaren åtnjuter, en tillökning af 120 kronor jemte 15 kronor tillökning af i dagaflöning, eller tillhopa 135 kronor af statsmedel, hvilket kan underbefäl och anses såsom en ganska väsentlig förbättring i hans forna ställning volontärer vid såsom endast soldat. En vice korporal har visserligen i tillökning vid indelta armén. såsom endast 60 kronor jemte 6 kronors dagaflöning, men han har tillika (Forts.) endast 60 kronor jemte 6 kronors dagaflöning, men han har tillika förhoppning att, om han sköter sig väl, inom kort blifva korporal och kanske sedan vinna än högre befordran. Uti det af Kongl. Maj:t föreslagna antalet volontärer eller deras aflöningsförmåner har Utskottet icke föreslagit någon ändring, utan endast i afseende å löneförmånerna åt de ifrågasatta korporals- och vice korporalsbefattningarna, och detta för att öka de indelte soldaternes utsigter att till dessa befattningar vinna befordran. Vilja Herrarne ej ingå på denna Utskottets hemställan, står sådant i full harmoni med »Värnpligtens vänners» sats, att indelta armén är så oduglig, att den ej förtjenar någon uppmuntran. För min del skulle jag häremot icke hafva så mycket att invända, utan har jag med mitt anförande hufvudsakligen afsett att upplysa derom, att Utskottets framställning tillkommit på inrådan af förre krigsministern Abelin och i vänskapliga afsigter mot de nuvarande indelte soldaterna. Vilja emellertid Herrarne icke vara med om Utskottets förslag, skulle detta dock ej vara mig emot. Genom bifall till Utskottets förslag skulle till och med rust- och rotelhållarne möjligen kunna göra någon liten förlust, genom att de under den ökade tid, karlen vore borta från roten, finge bruka hans jord, och det fans till och med inom Utskottet rust- och rotelhållare, som härför ville hafva ersättning af staten. För min del motsatte jag mig dock detta, ty af s. k. eftergifter hafva vi fått nog. En besparing af 23,400 kronor skulle väl ock kunna vinnas genom ett antagande af Utskottets förslag, men ej heller detta innebär för mig anledning att, om Kammaren skulle vilja i stället antaga Kongl. Maj:ts förslag, motsätta mig en sådan önskan.

Herr Ola Andersson: Herr Talman, mine Herrar! Jag skall icke följa Herr Werner Ericsons uppmaning, att alla de, som i försvarsfrågan röstade för bifall till det beslut, som blef majoritetens, skulle söka att nu deröfver afgifva en detaljerad förklaring. Jag skulle i stället kunna, såsom en motvigt häremot, framställa den frågan, om alla de, som röstade för det motsatta förslaget, i allmänhet voro eniga om hvad de ville; men jag skall endast hålla mig till den sak, som nu föreligger.

Herr Rundbäck har sagt, att man genom att afslå Utskottets här föreliggande förslag skulle betaga den indelte soldaten möjlighet till befordran och den uppmuntran, som ligger deri. Detta är emellertid af Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet redan vederlagdt derutinnan, att den indelte soldaten får *samma* utsigt till befordran, som han hittills haft, och att de nu ifrågavarande platserna äro ett nytt antal underofficersplatser. Jag tror att Kongl. Maj:ts

af Första Kammaren bifallna förslag mera än Utskottets går i den rätta riktningen, och jag vill derföre lemna mitt bifall till detsamma, äfven om Utskottets förslag är uppgjort af en f. d. krigsminister, och jag tror, att alla, som ej sträfva att behålla indelningsverket, böra bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Det är ock derför, som jag väntar att i den omröstning, jag förmodar kommer att ega rum öfver denna fråga, få tillfälle att räkna öfver huru många vänner, indelningsverket har i denna Kammare.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.
(Forts.)

Herr Key: Som jag har den olyckan eller lyckan att aldrig höra hvad representanten för Uddevalla behagar yttra, så är jag för min del icke i tillfälle att — äfven om jag skulle vilja det — ställa mig till efterrättelse den uppmaning han lär hafva framställt, i blygsam afsigt. antar jag, att hålla ett slags katekesförhör med Kammararens majoritet. Deremot hörde jag så mycket bättre hvad representanten för Vexjö nyss sade, och dervid tänkte jag i mitt sinne: hvad göres oss nu mera vittne behof? Är det icke för er, mine Herrar, blifvet alldeles påtagligt, att icke så få af dem, som biträdde det särskilda Utskottets förslag i härordningsfrågan, gjort detta hufvudsakligen af förkärlek för indelningsverket militäriskt och ekonomiskt, och att desse, med Herr Abraham Rundbäck i spetsen, nu af alldeles samma anledning önska bifall till Utskottets förslag i den föredragna punkten. De hafva, ehuru städse slagne, fot för fot, steg för steg kämpat för sitt kära indelningsverk, och äfven nu är detta ett nytt, om än litet, försök i samma riktning.

Då man förut hört så oupphörligt framhållas den indelte soldatens allt annat öfverträffande duglighet och värde, förefaller det emellertid bra egendomligt att nu höra en af desse lofsångare, representanten för Vexjö, hålla rörande tal, huruledes genom Kongl. Maj:ts förslag skulle mot desse soldater begås en stor orättvisa, huruledes deras militära håg skulle derigenom nedsättas och de i duglighet komma att qvarstå på samma låga ståndpunkt som förut. Jag tror icke det stämmer riktigt bra öfverens att om just samma soldater, hvilka man förut framhållit såsom mönsterbilder och utmärkte ledare vid beväringens öfningar, förklara, att man måste lemna dem utsigt till vidare öfning och befordran, på det de ej må qvarstå på samma låga ståndpunkt som nu. Efter indelningsverksvännernas påstående är ju denna ståndpunkt redan förut något så utomordentligt, att de borde få på densamma bibehållas; hvarje förändring måste ju vara en försämring?

Jag ber ytterligare få fästa Herrarnes uppmärksamhet derpå, att det är uteslutande indelningsverkets vänner, som inom Utskottet framkallat detta förslag, och enbart indelningsverkets vänner, som i Första Kammaren försvarat samma förslag. På senare stället hafva de dock blifvit slagne, enär Första Kammaren, trots alla ansträngningar, afslagit Utskottets, men bifallit Kongl. Maj:ts förslag. Jag hoppas, att dessa indelningsverksifrares antal här är jämförelse-

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén. vis mindre än i Första Kammaren, och att denna Kammare alltså skall i samma syfte som den Första afslå Utskottets och bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

(Forts.)

Grefve Björnstjerna: Efter hvad som nu blifvit yttradt, har jag ganska litet att tillägga; men jag måste dock i likhet med åtskilliga föregående talare säga, att man läser Kongl. Maj:ts proposition bra besynnerligt, då man kan påstå, att här är fråga om att hindra befordran för den indelta arméns soldater. Det heter ju tydligt i bilagan N:o 3 b till Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof, att »fullständigt aflagd examen bör berättiga till befordran inom armén, der alla de *nya* underbefälsplatserna äro afsedda att uteslutande med volontärer besättas». Här af följer ju tydligt, att alla de *gamla* underbefälsplatserna skola såsom hittills stå öppna för soldaten. Kan man då ha skäl att hålla linga tal derom, att den indelte soldaten genom bifall till Kongl. Maj:ts förslag betages all utsigt till befordran. Han har fortfarande lika mycken utsigt dertill som förut. Obestriddigt är deremot, att Kongl. Maj:t tänkt sig, att desse nya volontärer skulle vara mera bildade personer och derigenom lämpligare till underbefäl för en armé af värnpligtige, än den indelte soldaten i allmänhet nu kan antagas vara det. Desse volontärer vilja säkerligen icke emottaga lön, om dermed följer skyldighet att blifva torpare. De rusthållare, som finnas inom denna Kammare, torde gifva mig rätt, då jag säger, att det icke finnes någon volontär vid kavalleriet, som vill sätta sig ned på ett soldattorp. De stå öfver den vanliga kroppsarbetaren och försörja sig mellan mötestiderna på helt annat vis. Många af dem äro bokhållare på större gods, landmätare eller dylikt.

Då det nu varande antalet korporaler är tillräckligt för tjenstens skötande på roten, äro de nya korporalerna hufvudsakligen afsedde till befäl, när regementet sättes på krigsfot och den tredje bataljonen tillkommer. Intet militäriskt skäl talar således för att förvandla desse nya volontärer till indelte soldater. Deras befordran till öfverkompleta korporaler är deremot att betrakta som en uppmuntran för att förmå dem att stanna kvar i tjensten.

Då jag redan blifvit i hufvudsak förekommen af en föregående talare, vill jag blott tillägga att jag beklagar, det Herr Rundbäck fått understöd af Herr Carl Anders Larsson och andra i ett försvar för Utskottets hemställan, som endast är ett försök att ytterligare fasthålla det gamla indelningsverket. Jag yrkar för min del bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Casparsson: Herr Talman, mine Herrar! När Utskottet beslöt tillstyrka en nedsättning i den af Kongl. Maj:t äskade lönesumman, skedde det icke uteslutande af finansiella skäl, ehuru det sätt, hvarpå fjerde hufvudtiteln ständigt utsväller, väl kan föranleda

äfvén till åtskilliga finansiella betänkligheter. En annan orsak var bestämmande, nemligen farhågor huru detta volontärsystem skulle kunna genomföras, och om denna väg vore den rätta för att nå målet. Jag tror att de nuvarande förhållandena icke inge de bästa förhoppningar.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

För närvarande hafva vi vid indelta fotfolket fyra volontärer på hvarje kompani, eller tillsammans 688 volontärer. Utskottet begärde en uppgift från Landtförsvarsdepartementet, huru många af dessa nummer voro tillsatta, och fick den upplysningen, att den 1 Januari detta år voro 510 nummer tillsatta och 178 vakanta, således $25\frac{8}{10}$ procent, som icke kunnat besättas. Men af dessa 510 tillsatta utgöres en del af officersaspiranter, nemligen de vid krigsskolan å Karlberg befintlige eleverne. Jag vet icke exakta siffran, men efter senaste uppgiften uti Riksdagens revisorers berättelse utgjorde medeltalet 107, hvilka böra afräknas från deras antal, som skola utbildas till underbefäl. Vidare tillkommer de officersaspiranter, som ännu vänta på inträde vid krigsskolan. Jag känner icke deras antal, men jag tror, att man utan öfverdrift kan antaga, att endast hälften af för närvarande anslagna volontärplatser kunnat användas till utbildande af underbefälsämnen.

Det var detta förhållande, som ingaf Utskottet betänkligheter mot den föreslagna anordningens lämplighet; och då man här åberopat yttranden af generaler inom Utskottet, vill äfvén jag nämna, att en af desse generaler öppet tillkännagifvit, att hela denna inrättning stode på sidan af den nuvarande organisationen. Det är ett nytt försök, om hvars utgång ingen menniska ännu kan fälla något omdöme. Herr Krigsministern har yttrat, att genom Utskottets förslag i denna punkt afsåges att lägga ett ytterligare onus på rust- och rothållarne. Denna uppfattning har äfvén uttalats af personer, som nu uppträdte emot Utskottets förslag. För mig är naturligt, att ju mer man kan öka utsigterna till befordran för indelta arméns manskap, desto mera underlättas anskaffandet, likasom att, då manskapet i allt fall skall underkastas de utsträckta underbefälsöfningarne, rekryteringen försvåras i den mån utsigterna till avancement förminskas.

Man har visserligen häremot invänt, att med anställandet af desse volontärer icke afsåges att göra någon rubbning i nu bestående förhållanden, utan att med dem endast skulle besättas de föreslagna nya platserna. Jag tror visserligen och är öfvertygad om, att den nuvarande krigsministerns afsigt är sådan, men det finnes ingen säkerhet för att förhållandet blifver sådant äfvén i framtiden. För utrönande af den verkliga meningen skall jag bedja att få begagna hvad jag skulle vilja kalla det stereoskopiska betraktelsesättet. Man har framför sig en fotografisk bild på papper eller på plåt; bilden ligger platt, med obestämda konturer och utan synbart perspektiv. Då använder man denna optiska uppfinning, som kallas stereoskop; formerna rundas, bilden blifver skarpare, och hela perspektivet fram-

Om anslag för tråder klart och tydligt. Det stereoskop jag här vill begagna är en tillökning af värderik handling, som utdelats inom Riksdagen och kallas »underbefäl och dånigt förslag till öfvergång från nuvarande till den af Kongl. Maj:t volontärer vid 1875 års riksdag föreslagna härordning» samt är afgifven af indelta armén.

(Forts.)

Jag anser mig icke begå någon ogrannlagenhet, om jag åberopar en officiell handling, som blifvit inom Riksdagen utdelad. Jag har haft mycken nytta af detta utlåtande under mitt arbete i Utskottet, ty då jag läste Herr Statsrådets och Chefens för Landtförsvarsdepartementet yttranden till statsrådsprotokollet, hade jag ofta icke fullt klart för mig hvad han menade, men då jag begagnade det stereoskopiska åskådningssättet, blef allt genast klart och tydligt. På 16:de sidan förekommer följande mening: »De nya sergeants-, korporals- och vice korporalsbeställningarne har man ansett kunna fyllas genom befordran af nu befintlige volontärer, hvarefter andra volontärer skulle antagas såsom rekryter i deras ställe.» Här är således fråga om ett fortlöpande anskaffande af volontärer, icke om blott desse 156, till hvilka anslag nu begäres. »För år 1879», heter det vidare, »har man ansett, att en ytterligare tillökning bör ega rum af så väl underbefäl som manskap, på sätt Bil. Litt. B närmare utvisar.» Här är ju tydligen fråga om en fortsättning. Men de volontärskolor, hvartill anslag nu begäres, äro afsedda för en styrka af 575 volontärer. Jag frågar, huru är det tänkbart att fortsätta med dessa inrättningar, om man icke söker skaffa befordran åt desse volontärer? Att oupphörligt anställa volontärer, men icke befordra dem, förefaller mig vara orimligt. Men, frågas, hvartill skulle de befordras? Naturligtvis till underbefälsplatser vid indelta armén. Förslaget ser visserligen oskyldigt ut, men om man drager konsekvenserna deraf, måste man finna, att den indelta arméns manskap skall derigenom småningom utestängas från befordran. Fordrar man vidare, att detta manskap skall undergå förberedande underbefälsskola och underbefälsskolan vid Karlsborg, men sedan utestängas från befordran, tror jag, att både manskapet och rust- och rothållarne skola komma i en sämre ställning än förut.

Man har vidare sagt, att det vore omöjligt att utbilda underbefälet från den indelta arméns leder. Chefen för Landtförsvarsdepartementet hade emellertid förlidet år en motsatt åsigt härom, ty han yttrade då till statsrådsprotokollet att: *»inom omförmälda distrikt (2:dra militärdistriktet) kan man alltså med visshet emotse, att efter några få år hvarken sakna ämnen till serjeanter eller korporaler.»* Han har sålunda nästlidet år uttryckt den alldeles motsatta meningen, att den indelte soldaten kunde utbildas till underbefäl.

Man har också här velat uppröra frågan om den indelta arméns vara eller icke vara. Det beror på helt andra orsaker än hvarom nu är fråga. Här är fråga om, huru vida man skall låta den indelta armén utveckla sig till hvad den kan och bör vara, till dess man

afskaffar den och sätter i dess ställe en annan organisation. Det är lämpligheten af den föreslagna sidoorganisationen, som inger mig tvekan, så mycket mera som ingen säkerhet för närvarande finnes att desse volontärer kunna anskaffas. Herr Departementschefen anser, att desse ynglingar på 18 till 22 år äro lämplige att bekläda underbefälsplatser. Jag undrar likväl, med hvilka känslor indelta arméns manskap, som genomgått underbefälsskola, skulle se sig förbigånget af desse »lämplige ynglingar» på 18 till 22 år, som till en del åtminstone måste rekryteras från städernas gränder och krogar.

Att på detta sätt gå till väga tror jag icke vara att upprätthålla andan hos indelta armén; ty det är en sak, för hvilken vårt folk och vår armé är djupt känslig, och det är för orättvisa. Och jag fruktar för att detta förslag i sin tillämpning skulle medföra orättvisor; och för hvarje åtgärd, som kan leda till sådana konsekvenser, hyser jag de största betänkligheter. Chefen för Landt-försvarsdepartementet har i sitt anförande till statsrådsprotokollet yttrat i fråga om det af honom framlagda förslag, att »härvid måste dock noga iakttagas, att hvad som är fast och godt i det gamla icke får rubbas förrän det nya erbjuder en motsvarande kraft och det gamla trädet icke fällas förr än det nya är fullmoget.» Men jag undrar huru snart det nya blir fullmoget? Jag tror icke att det är välbetänkt att under tiden vidtaga åtgärder, hvarigenom det gamla hindras att utveckla sig i sin fulla kraft. Må man fälla det »gamla trädet», då det nya är fullmoget, men må man under tiden icke söka framkalla kallbrand i det gamla, genom att afstänga de lifgivande safternas fria omlopp. Sådan är den åsigt, jag inom Utskottet uttalat, och den vidblifver jag.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Toll*, *Engman*, Friherre *C. E. Fock*, Friherre *Koskull* och *Ehrenborg* förenade sig med Herr Casparsson.

Herr Werner Ericson: Här hafva redan så många talare replikerat Herr A. Rundbäck, att jag är i det hufvudsakligaste af dem förekommen. Jag ber endast få tillägga att utom den befordran, som manskapet redan nu kan erhålla till korporalsbefattning och dylikt, så finnes ingenting som hindrar en karl vid indelta armén att få volontärnummerlön och för detta ändamål underkasta sig samma öfning som desse volontärer. Sedan han fullgjort denna öfning, erhåller han 150 kronor kontant eller nummerlön. Deremot tror jag icke något sådant fall, som Herr A. Rundbäck ifrågasatt, kan inträffa.

Jag har i mitt förra anförande blifvit missförstådd af åtskillige talare, såsom Herrar Key, Ola Andersson och C. A. Larsson, i afseende å hvad jag yttrat om tillämpligheten på denna fråga af Herrarnes skrivelseförslag i härordningsfrågan för 14 dagar sedan.

Hvad särskildt Herr Key beträffar, sökte han göra sig qvick genom det förklarandet att han hade litet svårt att bemöta mig,

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén. då han till sin lycka eller olycka icke hört mitt förra yttrande. Detta är mig också temligen likgiltigt. För öfrigt får jag säga, att när jag vänder mig till en personlighet, individuel eller kollektiv, så är det till hufvudet och ingalunda till svansen som jag vänder mig. Herr Ola Andersson nämnde, att han ansåg sig icke behöfva svara mig. Jag har icke begärt något svar af honom, och detta så mycket mindre, som det vore orimligt att begära upplysning af honom om någonting som ingen menniska kan förklara, nemligen hvad som egentligen varit afsedt med det der Herrarnes skrifvelse-förslag, som jag nyss omnämnde. Herr C. A. Larsson förvånade sig öfver att jag, såsom han behagade påstå, med så stor förtjusning och tillfredsställelse stält mig på samma sida som den der skrifvelsens anhängare. Något sådant har jag ingalunda sagt; men hvad jag sagt är, att jag föreställer mig, att bland eder, bland majoriteten finnas många, hvilka, om I tagen i betraktande konsekvensen af ert beslut för ett par veckor sedan, skola finna, att I icke viljen ersätta det afgående manskapet från armén med något annat, utan blott tänka på att ur dess led öka befälet. Hvad skall väl blifva följden häraf? Jo, att truppen småningom helt och hållet försvinner. Vilja Herrarne åter uppehålla truppen vid samma styrka som den nu är, så blir det en helt annan sak, och då kommer jag, fastän af helt andra orsaker än Herrarne, till samma resultat, eller att dessa karlar icke böra få nummerlön. Jag hemställer till Herrarne, om vi icke i den delen kunna vara öfverens.

(Forts.)

Af hvad jag nu anfört torde man kunna finna, att jag ingalunda, såsom en talare velat påstå, haft för afsigt att anställa något katekesförhör med Herrarne.

Jag yrkar fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr P. Olsson: En sak som man i denna Kammare under diskussionen angående det nu föreliggande förslaget synes hafva förundrat sig öfver är, att flere ledamöter af det särskilda Utskottet för försvarsfrågans behandling stält sig på den ståndpunkt, att de, så vidt man kunnat förstå, vilja försvara indelningsverket. En sådan förundran är för mig alldeles icke för handen. Jag har, såsom jag tog mig friheten yttra då försvarsfrågan förelåg till behandling, med bästa vilja icke kunnat fatta annat af Försvars-Utskottets förslags både anda och innehåll än att detta Utskott velat bibehålla indelningsverket. Att nu de ledamöter af denna Kammare, som varit insatte i det särskilda Utskottet, velat försvara denna åsigt, förundrar mig alldeles icke. Men det torde tjena till bevisning i det afseendet, att en liten flik af den mantel, bakom hvilken man velat dölja indelningsverket, blifvit lyftad. Att i Försvars-Utskottets betänkande ett så förträffligt förslag till underbefälens utveckling, som det nu föreliggande, icke blifvit bibehållet, stärker mig ytterligare i min förut uttalade åsigt angående Utskottets mening i fråga om indelningsverkets bibehållande.

Det synes mig nemligen alldeles klart att denna lilla förbättring, som Kongl. Maj:t föreslagit, går i den rätta riktningen, liksom jag är övertygad om att förslaget antagande icke i ringaste mån inverkar menligt på den indelte soldatens befordran. Det förvånar mig, att Herr Casparsson, som ju så väl känner till detta förhållande, icke, som det synes, tagit hänsyn till, vare sig Herr Chefens för Landtförsvarsdepartementet eller Grefve Björnstjernas yttranden i detta afseende. Desse begge män få väl dock anses såsom sakkunnige och kännande till förslaget så väl innehåll som konsekvenser. Och deras uttalanden måste väl sålunda ega vitsord. Nu säger Herr Casparsson, att det visserligen kan vara den nu varande krigsministerns mening, att hvad han yttrat skall inträffa, men, frågar talaren, hvem svarar väl för att så allt framgent skall ega rum? Men bör man väl vid fråga om antagande af ett förslag utgå från den förutsättningen, att de förhållanden, som då äro för handen och hvarpå förslaget grundats, skola förändras eller upphöra att ega rum och af detta skäl förkasta förslaget? En sådan tankegång är enligt min mening föga hållbar. Vidare sade Herr Casparsson, att det nu föreliggande förslaget måhända icke kommer att för närvarande inverka på den indelte soldatens befordran, men att man måste akta sig för konsekvenserna deraf. Jag hemställer till den värde talaren, huruvida det kan vara rätt att motivera ett afslag å en framställning, som i sig sjelf är så klar och tydlig, att den icke behöfver missförstås, genom att framkalla konsekvenser, som äro lika tillkonstlade, som de skäl, hvilka anföras *mot* bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Det har varit angenämt för mig att gifva till känna, det jag lifligt önskar vårt land ett bättre försvar, och det är af detta skäl, som jag nu gerna ger min röst för bifall till Kongl. Maj:ts förslag, under förhoppning att denna Kammare visar, att den åtminstone vill taga det steg i den rätta riktningen, som detta förslag utan gensägelse innebär, samt derföre äfven bifaller detsamma.

Med Herr Peter Olsson instämde Herrar *Malmberg, Sam. Johnson, Magni, Lars Johan Larsson, Magnus Jonsson* och *Jan Andersson* i Jönvik.

Herr Bruhn: Såsom Herrarne behagade finna af en anteckning i slutet af detta utlåtande, har jag icke deltagit i behandlingen af denna och närmast följande punkter. Jag har således egentligen icke heller någon anledning att försvara Utskottets utlåtande i denna del; det göra nog de Herrar, som varit med om att afgifva detsamma. För min del må jag emellertid säga, att oakadt jag icke kan se någon våda för eller tillbakasettande af indelta armén genom bifall till Kongl. Maj:ts förslag att besätta de här ifrågakända nya underbefälsplatserna med endast volontärer, jag likväl finner det eget att hafva så stäldt, att samma underbefälsgrader skulle, om jag rätt fattade Herr Krigsministerns yttrande, besättas en del uteslutande med karlar ur ledet och en del uteslutande med volontärer. För

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

Om anslag för
tillökning af
underbefäl och
volontärer vid
indelna armén.

(Forts.)

närvarande och i fråga om de nu föreslagna underbefälsplatser kunde jag gerna gå in på att antaga Kongl. Maj:ts förslag, men lika med Herr Casparsson finner jag att i längden så icke kan fortgå, utan att det slutligen måste leda derhän, om den nya volontärsinstitutionen skall utveckla sig, att underbefälet uteslutande kommer att rekryteras från denna klass. Ett stöd härför finner jag i ett yttrande i bilagan till Kongl. Maj:ts proposition, der det heter: »Såsom lämpliga ställen för de militärskolor, der dessa volontärer skola utbildas till befäl, har jag ansett Karlsborg och Vadstena slott. Karlsborg med — — — sin *nuvarande underbefälsskola, som tillsvidare bör fortgå* — — —.» Detta »tillsvidare» antyder, att i en möjligtvis ganska snar framtid underbefälsskolan icke vidare skall finnas. Men fins icke någon underbefälsskola, så lära väl underbefälsplatser icke heller vidare komma att besättas med annat än volontärer. Om den saken vill jag dock icke vidlyftigare yttra mig. Men då man åter väckt till lif frågan om indelningsverkets lämplighet eller icke lämplighet såsom grund för en stam för våra värnpliktige, så ber jag endast få påminna de Herrar, som tyckas hafva gjort till sin uppgift att, så godt de förmå, bevisa indelningsverkets olämplighet i detta afseende, derom, att man i närvarande ögonblick lätt ser bristerna hos detta indelningsverk. Men finge de väl en stam, sådan som det s. k. Keyska förslaget innefattar, skulle man nog lära sig inse indelningsverkets fördelar, och, såsom det heter, vara färdig, om man kunde, rifva upp det ur dess graf.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Med anledning af representantens från Wexjö uppträdande, hvarvid han talade så ömt och varmt till Kammaren för sina älsklingsgossar, de indelta soldaterna, så vill jag endast säga, att detta tal icke inverkade på mig, emedan jag anser, att de upplysningar, som lemnats dels af Herr Krigsministern och dels af Herrar militärer i denna Kammare, så klart ådagalagt, att Kongl. Maj:ts förslag i denna punkt innefattar en bestämd, om ock ringa, förbättring af vårt försvarsväsende. Jag kan derföre icke annat än med min röst bifalla Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Herr von Schoultz: Då försvarsfrågan de minnesvärda dagarna var under debatt, tog jag mig friheten att, i olikhet med så många andra talare, uttala den åsigten, att jag för ingen del ansåg att Kongl. Maj:ts proposition, sådan den blifvit framlagd, innebar något som helst fastläsande af vårt försvar på den gamla grunden — indelningsverket. Bilagan till propositionen och äfven den handling från chefen för generalstaben, som af en talare blifvit uppläst — allt har öfvertygat mig derom, att bakom propositionen icke på något sätt låg ett fastläsande af indelningsverket. Bland de punkter i förslaget, som för mig äfven varit öfvertygande i detta hänseende,

befinner sig just den föreliggande. Drager jag konsekvenserna derur, så finner jag att det här framställda förslaget är ett steg, om också litet, i den riktning jag anser för den rätta, nemligen ett öfvergiftande af indelningsverket. Med den uppfattning jag sålunda har af propositionen och med den öfvertygelse i öfrigt jag har i försvarsfrågan, förmodar jag att man icke skall finna det underligt om jag, i ren konsekvens med hvad jag vid återropade tillfälle yttrade, nu yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna del. Jag vill dervid också hemställa, om icke konsekvensen just bjuder den majoritet i Kammaren, som föranledde antagandet af det framlagda skrifvelseförslaget angående försvarets ordnande att äfven bifalla denna punkt. Att möta detta förslag med afslag vore verkligen att hafva bindeln för hårdt för ögonen. Jag vill emellertid icke vidare upptaga Kammarrens tid, utan slutar med att i korthet yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

Herrar *Sven Andersson* och *Per Nilsson* i Kulhult förenade sig uti Herr von Schoultz' anförande.

Grefve Björnstjerna: Jag kan icke fatta huru Herr Bruhn kan påstå att de, som uppträdt för den Kongl. propositionen, förklarar indelningsverket vara odugligt och icke förmå utbilda dugligt underbefäl. Jag har verkligen icke hört något sådant. Tvärtom, om blott nödig öfning beredes, torde ingen svårighet möta att erhålla utmärkt dugliga korporaler ur indelta soldatens leder. Hvad åter sergeanterne angå, torde medgifvas att äfven under närvarande förhållanden det hör till de yttersta undantagen att indelta soldater dertill befordras. Dessa undantag äro så fåtaliga, att jag för ögonblicket icke kan erinra mig något enda vid det indelta kavalleriet. Detta förhållande kommer sig helt enkelt deraf att den indelta soldaten, sjelf kropparbetare, icke önskar befordran till en plats, med hvars innehafvande han anser oförenligt att fortfarande gå såsom daglönare.

Att vakanser för tillfället förekomma bland volontärerne, vill jag visserligen icke förneka. Men anledningen dertill är vid infanteriet, att volontärerens antal vid hvarje kompani på senare tider blifvit fördubbladt, utan att någon ökad utsigt till befordran blifvit volontärerne beredd. Då man nu deremot erbjuder just en sådan utsigt, är jag öfvertygad att brist på lämpliga kandidater icke länge skall förefinnas. Vid kavalleriet finnas få eller inga volontärsvakanser.

En talare bakom mig har yttrat, att i fall man skulle använda ett stereoskop på den fotografi, som i det Kongl. förslaget blifvit framlagd, skulle man se att den indelta soldaten snart icke får något advancement alls. Jag för min del tror att den värde talaren i detta fall använt ett helt annat instrument än stereoskopet — det nemligen, hvarmed man framkallar spöken på ljusa dagen. Då ingen

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

lärer påstå att dessa blifvande volontärer vilja bosätta sig på ett soldattorp och göra korporalstjänst, torde alla ordinarie korporalsplatser vid indelta armén säkerligen fortfarande som hittills komma att förbehållas de indelta soldaterna, icke volontärerna. Talaren ansåg vidare att de nya volontärplatser, hvarom nu är fråga, skulle komma att besättas endast genom värfning från städernas krogar. Jag förmodar att han här missade sig. Hade han sagt, att de nya volontärerna skulle tagas ur städernas skolor, hade han haft mera rätt. Af krigsministerns yttrande framgår åtminstone alldeles tydligt, att ifrågavarande volontärer skola ega en viss bildning. Så kvalificerade personer uppfiskas icke på städernas krogar. Jag vågar påstå att de volontärer, som redan nu finnas, bäst visa att de icke tillhöra det slags folk, talaren förmenade. Åtminstone vid det vapen jag bäst känner äro de flesta volontärer unga, hyggliga och pålitliga karlar, söner till hemmansegare, komministrar, landthandlare o. s. v. — med ett ord ganska lämpliga befälskandidater. Jag är fortfarande öfvertygad att om de många platser, som här äro i fråga, beviljas, man icke heller skall sakna passande personer att fylla dem. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Abr. Rundbäck: Representanten för Uddevalla förklarade, att jag skulle blifvit så tillräckligt replikerad af föregående talare, att han icke ville inlåta sig på att ytterligare bemöta mig, i synnerhet som jag skulle få svårt att försvara mig mot dessa talares anmärkningar. Men nog skall jag försöka försvara mig, och jag skall icke heller sakna ammunition för att bemöta dem, som bestridt righeten af hvad Utskottet föreslagit.

Hvad först angår Herr Statsrådets och Chefens för Landtförvarsdepartementet yttrande mot mig, vill jag väl medgifva, att mitt förra anförande kunnat missförstås. Men säkert är, att med dessa volontärer infördes ett nytt system vid den indelta armén, och det bevisas bäst deraf, att Kongl. Maj:ts framställningar vid innevarande riksdag i detta ämne stå i full öfverensstämmelse med det af chefen för Generalstaben utarbetade öfvergångsförslag från nuvarande arméorganisation till 1875 års härordningsförslag. Enligt detta öfvergångsförslag skall antalet volontärer utgöra första året 688, sjunde året 1,883 och tionde året 2,584. Skall man nu på detta sätt öka antalet volontärer, tro Herrarne då att man skall nöja sig med att gifva dem fyra korporalsplatser vid hvarje regemente? Nej, meningen är att inskjuta dem i indelta armén nästan öfverallt, så fort de ur manskapets leder utgångna korporalerna afgå, allt under förändring att icke minska manskapets styrka. Detta har blifvit en misstanke hos mig, som nästan öfvergått till visshet.

Tager man i betraktande huru underbefälet i de lägsta graderna nu rekryteras och huru de komma att rekryteras medelst volontärssystemet, ber jag vidare få fästa uppmärksamheten derå, att, såsom den siste talaren erinrat, endast herremanssöner och förmögna

hemmansegares söner skola inkomma i dessa grader. Sedan de gått en tid i skolan, men der afbrutit sina studier, göra de ett rekrytmöte och genomgå ett års volontärskola, hvarefter de blifva volontärer. Med en sådan uppfostran blifva de sålunda herrar eller möjligen, hvad värre är, halfherrar. Och dessa skola stå närmast beväringen och den indelta stammen. Tro Herrarne att sådant kommer att blifva bättre än som det nu är? Och om volontärerne äfven få korporalslöner, erhålla de dock endast en aflöning af 285 kronor i första korporalsgraden och 216 kronor i andra graden. Men huru skola dessa herrar, som fått mera uppdrifna lefnadsvanor och behof, kunna lefva på endast 285 eller 216 kronor. En indelt soldat kan möjligen göra det, men icke sådana herrar. Och allra minst kunna de det, i fall de icke skulle få annat att göra än, såsom generalen på stockholmsbänken yttrade, vara till hands vid mobilisering af den tredje bataljonen vid regementena. Hvad hafva de då — jag frågar det — att göra under freden annat än att vara dagdrifvare; och fåfång gå är både skadligt och kostsamt. Också skulle jag kunna meddela åtskilliga upplysningar om hvad sådana der unga herrar taga sig för af brist på nyttig sysselsättning, upplysningar som visst icke skulle ställa dem i fördelaktigare moralisk dager än de hedervärda korporalerna, som gått ut ifrån truppen.

Vidare har man här rört upp en strid om principer. Det är sorgligt att, så snart man rör en militärisk fråga, den skall genast blåsas upp till en principstrid. Utskottet har dock i denna punkt föreslagit en medelväg, som icke från någondera sidan borde kunna angripas. Utskottet har nemligen föreslagit, att nummerlöner skola anvisas till korporalsaflöning i stället för af Kongl. Maj:ts föreslagna ersättningar för rotelöner. Dermed har Utskottet sagt, att till dessa korporalsplatser kunna befordras såväl volontärer som indelta soldater. Utskottet har deremot alldeles icke sagt att volontärerne skulle blifva torpare eller att torpen skola in natura ingå i deras löner, såsom man påstått. Vill man se saken enkelt, gäller den endast huruvida de indelta soldaterna skola beröfvas en rättighet, som de nu ega, eller om denna rättighet fortfarande skall qvarstå.

Slutligen får jag säga, att det gör på mig ett ytterst pinsamt intryck, att man aldrig kan röra vid någon enda sak, som afser att freda indelta armén från angrepp eller förbättra dess duglighet, utan att man genast kastar sig öfver dem, som yrka sådant, med påstående, att man vill spika fast indelningsverket o. s. v. Och så förena sig annars ytterst skilda fraktioner för att gemensamt rifva ned det försvar vi ega, under det utsigten att få något bättre i stället börjar blifva allt mera hopplös. Hvert skall väl sådant leda.

Jag skulle visserligen hafva mycket mera att säga, men jag skall icke längre upptaga Kammarens tid. Jag tror att diskussionen varat länge nog; men skall man börja att rifva upp strider om stora principer, tror jag att den kommer att räcka till riksdagens sista dagar.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

Om anslag för
tillökning af
underbefäl och
volontärer vid
indelna armén.

(Forts.)

Herr Nils Pettersson: Jag har icke begärt ordet för att upptaga striden om indelningsverkets vara eller icke vara; derom är icke direkt fråga nu och ej heller så synnerligen indirekt. Men hvarföre jag begärde ordet, det var för att säga att, då man så mycket talar om att våra stridskrafter behöfva förstärkas, det synes mig att detta mål bör kunna vinnas genom antagande af Kongl. Maj:ts förslag, hvaremot med bifall till Utskottets förslag vi stå kvar på samma punkt som förut. Ty genom antagande af Utskottets förslag bibehålles samma numerär som förut, men enligt Kongl. Maj:ts proposition blir det en verklig tillökning af befälet, bestående af korporaler, vice korporaler och volontärer — detta blir en faktisk tillökning i vår försvarsstyrka, och vilja vi ej antaga detta förslag, då kan det med skäl sägas att vi icke vilja göra någonting.

Det har framhållits, att man genom Kongl. Maj:ts förslag skulle vilja göra en minskning i indelta arméns nummerstyrka; men jag kan icke finna detta. Det är visserligen sannt, att om någon af manskapet vill åtaga sig att uppfylla de fordringar som ställas på underbefälet, han icke läser hindras från befordran, men i så fall får naturligtvis rotehållaren sätta annan karl i roten.

Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Casparsson: Jag begärde ordet med anledning af ett yttrande af en talare på stockholmsbänken. Han nämnde, att meningen med dessa volontärer skulle vara att införa ett bildadt och intelligent element i armén. Jag tillåter mig att i detta hänseende åberopa samma källa som förut, nemligen chefens för Generalstaben utlåtande. Han säger (sid. 23) om volontärerna: »Om denna tillökning skall kunna blifva en verklighet, få icke allt för stora fordringar ställas på volontärerna vid deras antagande. De måste vara af en viss ålder, hafva ådagalagt ett godt uppförande och *hjelpligen kunna läsa och skriva*. Ställas fordringarne högre, så är det ej antagligt att volontärer till erforderligt antal skola erhållas.» — Så beskaffad är den högre bildningen och intelligensen, som skulle inkomma i arméns leder; det är ungefär det minsta måttet af kunskaper som meddelas i folkskolan. Den ärade talaren sade, att de volontärer som hitills funnits, isynnerhet vid kavalleriet, voro af helt annan beskaffenhet. Jag är fullkomligt öfvertygad om riktigheten af denna uppgift, men vid infanteriet hafva volontärer icke kunnat anskaffas till erforderligt antal, och skulle deras antal nu ytterligare ökas, så är det all sannolikhet för att fordringarne måste sänkas till den nivå, som chefen för Generalstaben angifvit. Jag tror då att det »bildade elementet» icke blir af så särdeles stort värde; och jag vidblifver min uppfattning, att man torde få upphemta ämnena till desse volontärer — icke såsom talaren uttryckte sig — »från skolorna», utan till en del i städernas gränder och krogar.

En talare från Helsingborg ordade hufvudsakligen om »konse-
qvenserna» och anmärkte mot mig att jag talat så mycket derom. Jag tror icke att denne talare, ehuru annars en i många fall tänkande man, i allmänhet är rädd för konsekvenserna, men jag är det, och i synnerhet i fråga om försvaret. År 1871 uppgingo utgifterna å 4:de hufvudtiteln, de ordinarie och extra, till 10,625,000 kronor. I det af Kongl. Maj:t till innevarande Riksdag framlagda förslag upptagas dessa utgifter till 21,561,000, d. v. s. en stegring af 104,7 procent från 1871! Jag hemställer till Herrarne: hafva våra försvarskrafter stegrats i samma mån? Jag tror svaret icke kan blifva annat än nekande. och det skall säkert blifva svårt nog att räkna ut med huru många procent de stegrats. Det kan sålunda nog vara skäl att tänka på konsekvenserna; det är just brist på konsekvens och plan, som vällat detta bedröfliga förhållande, att utgifterna på 4:de hufvudtiteln oupphörligt ökas, men vi ändå stå lika försvarslösa.

Hvad särskildt beträffar volontärerna, vill jag fästa uppmärksamheten derå att, enligt det framlagda öfvergångsförslaget, skulle dessas antal ökas till 2,584, men vid sjettes periodens ingång skulle de helt och hållet försvinna. Jag har försökt utröna i hvilken ny öfvergångsform de skulle komma att derefter uppträda och jag har trott mig finna, att det skulle ske i form af — *eliter*. Jag är dock icke fullt säker derpå, men säkert är, att de skulle komma att helt och hållet afdunsta efter den sjettes periodens ingång. Allt detta synes mig så kaotiskt, att jag inom Utskottet haft och fortfarande har de allra största betänkligheter vid att tillstyrka denna nya anordning. Jag tror att den största varsamhet är af nöden; ty hvart vi komma vet ingen människa, men att Fjerde hufvudtiteln oupphörligen stiger och stiger — det veta vi.

Jag har icke något vidare att tillägga. Detta är första steget till införande af den arméorganisation, som denna Kammare förklarar sig icke vilja antaga. Jag skulle icke hysa några betänkligheter emot att taga detta steg, om man endast visste att man på den vägen någonsin kunde komma till ett resultat; men då man icke det tror, så har den försigtighet, som utgör ett ingående drag i min natur, manat mig att tillstyrka all varsamhet, och jag tror sådant har skäl för sig.

Herr Hedin: Herr Talman! Jag tillåter mig hemställa, huruvida det icke vore skäl att efter den debatt, som nu en stund fortgått, skrida till afgörandet af en fråga så enkel som denna. Kongl. Maj:t har framlagt en praktisk detaljfråga, som icke rör de stora principer, hvilka dela Kammaren i två läger i afseende å försvarsorganisationen. Kongl. Maj:t föreslår någonting, som utgör en beständ förbättring af det nuvarande och som icke binder någon för framtiden.

Nu har man i stället för att här sysselsätta sig med den fråga,

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

Om anslag för som föreligger, rifvit upp den gamla tvistepunkten och häraf gjort tillökning af en principstrid.

underbefäl och
volontärer vid
indelna armén.

(Forts.)

Den ärade talaren midt emot mig på vexiöbänken beklagade, att så snart en militärisk fråga skulle af denna Kammare behandlas, blåste man upp den till partistridigheter, och en talare här i min närhet yttrade att, så snart man kom in på sådana frågor, upprörde man alltid frågan om indelningsverkets vara eller icke vara. Ordet »upprörde» var af honom den gången icke illa valdt, ty att dessa begge ärade talare äro upprörde, har man här tillräckligt kunnat märka, likasom också fallet är med en och annan af det Särskilda Utskottets öfrige ledamöter. Men hvem har upprört striden, om icke de sjelfve, desse indelningsverkspolitikens nervösa sensitivor?

Jag får bedja Kammaren att taga denna i sig sjelf så enkla fråga sådan den är, och yrkar bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition.

I detta yttrande instämde Herrar *Jonas Andersson, Magnus Andersson, Åke Andersson* och *H. Schultz*.

Herr Key: Jag skall icke mycket förlänga diskussionen, utan ber endast att med några ord få bemöta den ärade talarens på vexiöbänken sista anförande.

Han omtalade nyss hvad han i denna fråga menade, hvad han trodde och hvad han misstänkte; jag skall också bedja få nämna hvad jag menar, och det är, i motsats mot honom, att indelningsverket alldeles *icke*, så länge det gudnå's finnes till, militäriskt och moraliskt lider skada, om ett bildningselement deri *kan* införas och dermed passas i hop.

Han talade vidare om de stora principerna, som man icke borde uppröra. Jag tror för min del att denne talare sjelf skulle gjort mycket klokare, om han icke alls vidrört dessa, ty, sedan detta skett, skall man förgäfvets söka dölja de »stora principerna» bakom de små försöken att bibehålla indelningsverket, och ännu mindre skall man lyckas att få dem förvexlade med hvarandra.

Sedan jag nu nämnt detta, särskildt till representanten för Vexiö, skall jag bedja att få yttra några ord till alla de Herrar och män, som inom denna Kammare röstat *emot* landmannapartiets skrifvelse och *för* Särskilda Utskottets förslag till ny närordning. Många af dem hafva utan tvifvel gjort detta i den ärliga afsigten, att derigenom skulle vinnas något bättre än hvad man förut hade, äfven om man icke kände sig nöjd med det som var i fråga, men just *de* Herrar som gjorde detta af skäl, som jag icke kan annat än respektera, *de* kunna svårligen nu bifalla hvad Särskilda Utskottet föreslagit, ty långt ifrån att öka, föreslår Utskottet här att minska stamtruppen. Önskar man verkligen ett starkt och ökadat försvar, så kan man väl icke gerna börja med att minska hvad man redan har, men just detta innebär ovedersägligen Utskottets förslag, under

det Kongl. Maj:ts förslag bibehåller stamtruppen vid sin nuvarande numerär och endast vill gifva underbefälet en väl behöflig tillökning.

Jag vågar således påstå att *desså* Herrar, och *vi* som röstat emot Utskottets förslag, här kunna träffas på fullkomligt neutralt område, hvilket deremot icke låter sig göra för dem som framför allt annat önska bibehålla indelningsverket.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.
(Forts.)

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Det var med en icke så ringa förvåning jag nyss hörde Herr Abr. Rundbäck, då han stod och berörde den indelta soldaten såsom särdeles förträfflig och duglig att användas för vår armé. Vi påminna oss helt säkert litet hvar hvilket omdöme samme talare för ett år sedan, då det begärda anslaget för indelta arméns vapenöfningar här i Kammaren afgjordes, uttalade öfver samma indelta armé, och jag kan icke förstå skälet hvarför han sedan den tiden så fullständigt bytt om åsigt. Vid ofvannämnda tillfälle förlidet års riksdag talade han nemligen om stelbenta gubbar, m. fl. dylika benämningar, som han behagade gifva våra indelta soldater. Efter ett sådant bedömande af dessa soldaters duglighet kan jag lika litet för mig förklara, hvad anledningen kan vara att han i år vill göra dessa »gubbar» till korporaler, hvilka han förlidet år gjorde så odugliga, som de nästan kunde blifva såsom simpla soldater. Orsaken till en sådan förändring i åsikter torde den talaren sjelf bäst vara i tillfälle förklara. För min del kan jag icke finna annat, än att Kongl. Maj:ts förslag går i den riktning Kammaren genom sin skrifvelse beslutat innevarande riksdag vid försvarsfrågans afgörande, då han vill försöka att taga ett steg i denna riktning genom att anskaffa en af staten underhållen värfvad stam, hvilket just är hvad vi genom vår underdåniga skrifvelse åsyftat få hela stamtruppen förvandlad till. Skulle vi nu kasta en sådan princip öfver bord, som Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med så väl Andra Kammarens beslut i år som Riksdagens skrifvelse år 1873 föreslagit, tror jag vi skulle handla mindre klokt.

Man har talat om de svårigheter det möter att redan nu hålla den värfvade armén fulltalig, och att man därför icke borde fortgå på den vägen vidare, men jag ber Herrarne tänka på hvad den värfvade soldaten nu får i aflöning, och då skolen i lätt finna, att skälet till detta förhållande ligger deri att man icke betalar dem ordentligt. Betalar man bra, är det ingen fara för att vi icke skulle få folk.

Här har man också invändt, att om icke Utskottets förslag bifalles, skulle anslagen under Fjerde hufvudtiteln växa och blifva alldeles för stora. Detta skäl har man äfven vid andra tillfällen be-gagnat, då fråga uppstått om att uppställa en värfvad armé som stamtrupp, i stället för den indelta. Att utgifterna för statsverket vid ett sådant ordnande af försvarsväsendet skola blifva betydligt större än nu, har man otvifvelaktigt mycket rätt uti, men då borde man också tycka detsamma, då frågan gäller utgifterna för rust- och

Om anslag för rotehållarne, som ju nu få bära hela bördan af indelningsverket, tillökning af men så är likväl icke händelsen, ty så länge den enskilde är ålagd underbefäl och bära kostnaderna för försvaret. då anser man det ej kostat för volontärer vid mycket, utan man vill till och med, nu på sätt Utskottet föreslagit, indelta armén. att de för framtiden skola löna och underhålla korporaler i stället för soldater, samt må hända nästa gång påyrka att rust- och rotehållarne skola åläggas bekosta aflöningen för hela underbefålet.

(Forts.)

Jag kan åtminstone icke finna annat än att, då Kongl. Maj:ts förslag går i den rätta riktningen och innehåller en tillökning och således en förbättring i försvaret, då Utskottet deremot vill bibehålla arméns styrka vid den förra numerären, får jag af denna anledning yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Ola Andersson: Jag skall blott bedja att få tillägga några få ord.

Herr Casparsson har yttrat, att han vore rädd för konsekvenserna; jag förmodar att han menade konsekvenserna af vårt beslut angående förslaget om ny härordning. Omedelbart derefter söker han likväl bevisa att vi uppoffra för mycket för försvaret; han klagar öfver att Fjerde hufvudtiteln har på några år stigit med många procent. och han frågar jemväl, om vår försvarskraft stigit med lika många procent. Han svarar jemväl sjelf på den frågan, i det han säger att den *icke* stigit. Vidare säger han, att han vill uppehålla och utveckla indelningsverket. Huru går det med dessa konsekvenser? Jag kan åtminstone icke förklara Herr Casparssons tankegång härutinnan. Jag är emellertid nöjd med att vi icke behöfva vidare vara i tveksamhet om hans ställning till frågan, då han redan sagt att han vill bibehålla indelningsverket. Det är således fullt tydligt, och Herr Engman har instämt med honom. Det är således *två* af Utskottets ledamöter, hvilkas ställning till frågan blifvit klar.

Herr Rundbäck fälde nyss ett yttrande, som var ungefär så, att genom att skaffa sig den öfning och skicklighet, som erfordras för en underbefälspost, skulle man utsättas för ett skadligt inflytande och blifva, hvad han kallade, »en herre». Jag kan dock icke dela en sådan åsigt, utan hemställer om det finnes någon enda härorganisation, der det behöfves någon större bildning för att sköta en underbefälspost, och att detta underbefäl skulle *just* därför att det icke tillhör indelningsverket blifva hvad han i föraktlig mening kallade herrar. Jag kan ej neka att detta yttrande från en ledamot i Försvars-Utskottet, som väl vet huru vi hafva behof utaf detta talrika underbefäl, hvilken härorganisation vi än komma att antaga, var egnadt att väcka förundran. Herr Rundbäck tillägger slutligen, att det är bättre att vi hafva det som det är. Nu är ju äfven Herr Rundbäcks ställning i försvarsfrågan klar. Herr Bruhn har vidare klargjort sin ställning. Således veta vi de åsikter, som hysas af 4 ledamöter. De öfriga 3 från denna Kammare hafva reserverat sig i en annan riktning. Jag frågar nu: kan man vid sådant för-

hållande anse den arbetsprodukt, Särskilda Utskottet lemnat i sitt utlåtande N:o 1, för något annat än ett försök att bibehålla indelningsverket? — Jag säger dermed ingalunda att alla de, som röstat för detta förslag, haft samma åsigt. — Jag svarar derpå nej och finner det blifva allt mer klart hvad Särskilda Utskottet verkligen velat.

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.

(Forts.)

Jag har ingenting vidare att tillägga, utan får blott vidhålla mitt förra yrkande, att Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt måtte af Kammaren bifallas.

Jag skulle vilja i protokollet nedlägga en liten protest mot ett här i Kammaren af en talare begagnadt sätt att yttra sig, som förefaller mig vara allt för groft och som jag önskar icke måtte förekomma i denna Kammares diskussioner. Det heter visserligen: »litet gnabb ibland skadar intet grand», men jag får dock uttala den önskan, att vi må hålla oss inom gränserna för det passande och icke begagna grofva uttryck mot personer, som äro af en annan åsigt.

Herr Lyttkens: En talare å smålandsbänken ansåg att denna fråga skulle utgöra ett medel för de olika partierna inom Kammaren att öfverräkna sina medlemmar. Jag vet visserligen att man i utländska parlament brukar begagna en liten fråga, som icke inverkar på någons öfvertygelse, för att få veta antalet af hvardera partiets anhängare. Det tyckes som att denna punkt skulle kunna anses innehålla en sådan fråga. Men om jag i sådant fall skulle taga fasta på hvilka talare det är, som yttrat sig för eller emot, så finner jag att de som röstat för antagande af den bekanta skrifvelsen och den der omförmälda värfvade stammen af den lösa beskaffenhet som vi alla känna, hafva alla yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Men äfven Herr Grefve Björnstjerna och många med honom liktänkande hafva yrkat bifall till detta förslag. Skall han då räknas till dem, som röstat för skrifvelseförslaget med dess värfvade stam och i öfrigt på lösliga grunder stödda förslag? Jag tror att det skulle komma att blifva en temligen brokig räkning.

Man har också sagt, att man genom antagandet af detta förslag skulle införa så mycket bildade elementer i armén. Om den bildningen i sjelfva verket är så stor torde dock vara temligen tvifvelaktigt, då man vet att fordringarne inskränka sig till att volontär skall kunna läsa innantill och skriva någorlunda hjälpligt. Detta inflytande af de bildade elementen torde alltså icke blifva så stort.

Låtom oss emellertid se bort från dessa omständigheter och se till hvad frågan egentligen angår. Den rör egentligen blott ett anslag å 23,000 kronor. Det är en liten summa, i fråga om hvilken man skulle kunna göra en öfverräkning, men då den icke kan komma att leda till något resultat, så torde det icke vara skäl att göra densammas afgörande till något förtroendevotum för den ena eller andra principen. Jag tror att frågan är af väsentlig betydelse allenast för den indelta arméns soldater, om de skola betagas utsigten att kunna befordras till korporaler eller icke; någon annan betydelse

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén. Kan jag icke inse att frågan egentligen har. Jag, som annars är så mån om besparingar, yrkar likväl icke någon sådan i detta fall, ty den här ifrågavarande är så liten, att jag icke anser det ens löna mödan att göra något yrkande.

(Forts.)

Herr Casparsson: Jag skall blott yttra några få ord med anledning af ett yttrande af en talare på kalmarbänken. Denne talare sade nemligen, att Utskottet i denna punkt velat föreslå en förminskning i den nuvarande arméns styrka. Detta yttrande bevisar allenast att han icke satt sig in i saken, ty någon förminskning deri har Utskottet visst icke föreslagit. Utskottet har deremot föreslagit en tillökning af 156 volontärer, hvarjemte 156 korporaler och vice korporaler skulle tagas ur den indelta arméns led. Derigenom uppstår en kvalitativ förbättring, oaktadt någon kvantitativ förminskning icke sker, emedan man i stället för de korporaler och vice korporaler, som tagits ur ledet, insätter de 156 volontärer, som skola anskaffas. Derigenom blir armén kvalitativt förbättrad, och att då tala om någon minskning i armén saknar all grund. För öfrigt skall jag, hvad beträffar Herr Ola Anderssons sista anförande och deri framkastade principfrågor, ställa mig till efterrättelse den ärade talarens på stockholmsbänken uppmaning, hvilken jag anser vara i allo riktig, och sålunda icke ingå på frågan om indelningsverkets bibehållande, ty det hör icke hit. Hvad deremot Herr Ola Anderssons något beslöjade varning beträffar, så har jag icke kunnat uppfatta till hvilken den skulle vara rigtad eller hvad den egentligen äsyftade. Denna varning förefaller mig något underlig och tarfvar förklaring. Förr än den ärade talaren förklarar hvad han egentligen menade, kan jag ej upptaga densamma till besvarande.

Herr Carl Ericson: Jag skall endast be att få i minnet återkalla ett yttrande, som nyss följdes af Herr Casparsson. För min del har jag aldrig hört uttalas en skarpare förkastelsedom öfver indelningsverket, än den som nyss af honom uttalades. Han nämnde hurusom från år 1871 till innevarande år utgifterna på fjerde hufvudtiteln stigit med 104 procent, och detta utan att något nämnvärdt framåtskridande med afseende å vårt försvarsväsende egt rum. Nåväl! Kan det väl finnas något skarpare bevis för att de stora summor, som vi årligen nedlagt på vårt försvarsväsende, icke kunnat åstadkomma hvad vi med dem äsyftat, nemligen en tillfredsställande utveckling af vårt försvar. Samme talare replikerade i sitt sista anförande Herr Key och yttrade, att genom antagandet af Utskottets förslag den nuvarande armén icke komme att minskas. Detta är sant. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten uppå att, om Utskottets förslag antages, stammens styrka dock icke kommer att ökas i samma mån, som om Kongl. Maj:ts förslag blefve antaget. För den, som genomläser Utskottets betänkande, vill det verkligen förefalla, som om meningen vore att man med ett blek-

lagdt nej skulle bemöta hvarje utveckling af vår stam, då ej sådan utveckling vore byggd på rent indelt grund. Åtminstone kan jag icke finna annat, och riktigheten af denna min uppfattning har äfven på det mest eklatanta sätt bekräftats genom de uttalanden vi hört af åtskillige talare, särdeles af Herrar Rundbäck och Casparsson och Bruhn. Den sistnämnde beklagade, om den dag skulle komma, då indelningsverket skulle framställa sig för oss endast såsom ett minne, och han yttrade derjemte, att han vore förvissad om, att vi då skulle med saknad se tillbaka på vårt indelningsverk och önska att, om det vore möjligt, kunna rifva upp det till lufs ur dess graf. För min del får jag bekänna att, om och, i så fall, när den dag en gång kommer, då vårt indelningsverk icke mera finnes till, jag alltid med vördnad och aktning skall minnas detsamma; men Herr Bruhn må ursäktas mig, om mina militära begrepp tillåta mig att se konturerna af ett försvar mera tillfredsställande, än det som indelningsverket erbjuder.

Jag yrkar fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Det är högst märkvärdigt, ja beklagligt, att en så obetydlig sak, som den, hvarom i förevarande punkt är fråga, skall hafva gifvit anledning till en så långvarig och skarp diskussion. Det gäller ju endast att skaffa medel till afönande af några korporaler och vice korporaler, och det ligger då nära till hands att dertill använda tillgängliga rotevakansmedel, ty vi skola komma i håg att redan nu finnas en mängd rotar, som betala vakansafgift. För mig kan det emellertid vara likgiltigt, om Kongl. Maj:ts eller Utskottets förslag antages, och jag skall icke göra något yrkande. Jag har blott velat beklaga, att rörande en i sig sjelf ringa fråga uppstått en så hetsig diskussion.

Herr Ola Andersson: Jag skall endast be att få svara på Herr Casparssons fråga, om hvad eller hvem jag menade, då jag, förra gången jag hade ordet, uttalade min protest mot ett under diskussionen fäldt yttrande, som jag ansåg vara opassande. Det yttrande, jag dermed åsyftade, var icke fäldt af Herr Casparsson; det fäldes af Herr Werner Ericson. Detta har jag ansett mig skyldig upplysa, då en sådan fråga blifvit till mig framställd.

Då jag nu fått ordet, vill jag äfven, ehuru detta på sätt och vis kanske kan tala till förmån för Herr Casparssons åsigt, tillägga, att han, då han talade om den ofantliga ökning, som under de sista åren visat sig i afseende å utgifterna under fjärde hufvudtiteln, förmodligen dervid äfven inräknat de belopp, som numera utgå till armébefälet i ersättning för de till statsverket indragna militieboställena.

Herr Werner Ericson: Jag har råkat illa ut, derföre att jag i ett föregående anförande vågade vända diskussionen på den af

Om anslag för tillökning af underbefäl och volontärer vid indelta armén.
(Forts.)

Om anslag för Kammarens majoritet beslutade, mycket omtalade skrifvelsen. Först tillökning af blef jag anfallen af Herr Key, fastän han sade sig icke hafva hört underbefäl och ett ord af hvad jag sade. Och sedan kommer Herr Ola Andersson volontärer vid och ger mig admonition för det jag skall hafva begagnat uttryck, indelta armén.

(Forts.)

som han ansåg opassande. Det ser verkligen ut som det här i Kam-maren endast skulle vara den ena sidans talare, som ega rätt att oförbehållsamt uttala sina tankar; från den sidan tyckes man nästan anse sig berättigad taga heder och ära af folk, men om man på den andra sidan någon gång säger sin tanke rent ut, då blir det ett förskräckligt väsen. Jag har sagt att Herr Key går i svansen af landtmannapartiet, och att begagna ett sådant uttryck kan ingen förneka mig, men derföre har man icke rätt att söka taga heder och ära af mig. Jag har sjelf åtskilliga gånger varit utsatt för hvarjehanda skarpa hugg; men aldrig har det fallit mig in att beklaga mig; då det är fråga om misshandel, fysiskt stryk, då må man skrika när smärtan tvingar en dertill, men då det gäller moraliskt stryk, bör man åtminstone visa att man eger det lilla mått af sundt förnuft, att man begriper att man icke bör skrika.

Jag anhåller emellertid att för framtiden få slippa alla dylika admonitioner.

Öfverläggningen var slutad. Sedan Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de yrkanden, som förekommit, blef, med afslag å Utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning, samma framställning oförändrad af Kammaren bifallen.

Punkterna 5 och 6.

Biföllos.

Om tillökning af underbefälet vid Lifgardet till häst och Husarregementet Konung Carl XV.

I punkten 7 hade Utskottet utlätit sig öfver Kongl. Maj:ts förslag, att underbefälet vid Lifgardet till häst och Husarregementet Konung Carl XV skulle år 1878 tillökas med 4 vice korporaler vid det förra och 6 vice korporaler vid det senare och gemenskapen med samma antal minskas, samt att derför nödiga afföningsmedel finge utgå från det för sådant ändamål anvisade anslag; och hade Utskottet hemställt:

att Kongl. Maj:ts förevarande förslag måtte bifallas.

Sedan föredragning skett af denna hemställan, yttrade

Herr Werner Ericson: Visserligen har Kongl. Maj:t föreslagit att nummerstyrkan af gemenskapen vid de värfvade kavalleriregementena måtte minskas med ett antal motsvarande den föreslagna tillökningen i antalet af underbefäl; men för hvar och en torde

det väl vara klart att Kongl. Maj:t, vid aflåtandet af denna framställning, tänkt sig att dessa till indragning föreslagna nummer skola komma att ersättas af värnpligtige. Alldeles af samma skäl som jag anförde i afseende på 4:e punkten af Utskottets betänkande, rörande infanteriet, hvilken punkt nyss gifvit anledning till en så långvarig diskussion, tillåter jag mig derföre nu framställa det yrkande, att antalet underbefäl vid de värfvade kavalleriregementena måtte ökas, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, men att deremot den ifrågasatta indragningen af motsvarande antal manskap icke måtte godkännas. I fråga om hvarifrån man skall taga de anslag som för bekostande af den tillökning i nummerstyrka, som om detta sista förslag godkännes kommer att ega rum, anser jag obehöfligt att nu yttra mig, då enligt hvad af Kongl. Maj:ts proposition inhemtas och Arméförvaltningen upplyst något särskildt anslag för detta ändamål icke lär vara erforderligt. Jag anhåller derföre att Kongl. Maj:ts proposition måtte i förevarande punkt bifallas, så vidt den afser tillökning i antalet underbefäl, men deremot afslås i hvad den angår indragning af motsvarande antal nummer af gemenskapen.

Om tillökning af underbefälet vid Lijgardet till häst och husarregementet Konung Carl XV.

Vidare yttrades ej. Herr Talmannen gaf först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad samt derefter på Herr Werner Ericsons yrkande; och enär den förra propositionen besvarades med öfverägande ja, hade alltså Utskottets hemställan i oförändradt skick af Kammarerna bifallits.

Punkterna 8 och 9.

Blefvo äfvenledes bifallna.

Punkten 10.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen, att underbefälet vid artilleriregementena skulle tillökas med

vid Svea artilleriregemente	2	sergeanter	af 1:sta klassen,
» Göta	d:o	2	d:o
» Vendes	d:o	5	d:o

Om tillökning af underbefälet vid Svea, Göta och Vendes artilleriregementen.

och 2 förste konstaplar; äfvensom att vid hvardera regementet ett motsvarande antal manskapsnummer skall indragas; varande vid bifall härtill någon förhöjning i vederbörande anslag icke erforderlig.

Och hade Utskottet tillstyrkt.

att ifrågavarande nådiga framställning måtte bifallas.

Angående denna fråga anförde

Andra Kammarernas Prot. 1877. N:o 57.

*Om tillökning
af underbefälet
vid Svea, Göta
och Vendes ar-
tillerirege-
menten.*

(Forts.)

Herr Carl Ericson: Till en början vill jag förklara, att jag anser, att den talare, som senast hade ordet, hade fullkomligt rätt, då han i afseende å 7:e punkten yrkade bifall till den Kongl. propositionen i hvad den afsåg tillökning i underbefälet, men afslag å framställningen om indragning af motsvarande antal af gemenskapen. Då gälde frågan emellertid infanteriet och kavalleriet, men här gäller det artilleriet. För hvar och en torde det vara klart — och icke minst för denna Kammare, som så många gånger till utvecklingen af detta vapen beviljat rikliga anslag — att artilleriet fortfarande både kräfvat vidare utveckling och att denna utveckling kan åstadkommas i viss mån oberoende af de öfriga vapnen. Det är af detta skäl som jag anser mig böra fästa uppmärksamheten på, att då Kongl. Maj:t föreslagit indragning af ett visst antal nummer af gemenskapen vid våra artilleriregementen, Kongl. Maj:t naturligtvis tänkt sig att denna indragning skulle godtgöras genom en utsträckning i de värnpligtiges öfningar. Några sådana utsträckta öfningar hafva nu emellertid icke kommit till stånd; och ser jag mig derföre nödsakad att hos Herr Talmannen anhålla om proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag med den förändring, att någon indragning af nummer vid gemenskapen icke måtte beviljas.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, och propositioner blifvit gifna så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på det yrkande, Herr Carl Ericson framställt, bifölls Utskottets hemställan oförändrad.

Punkten 11.

Bifölls.

Punkten 12.

*Om fastställ-
lande af för-
slagsstater för
Blekinge och
Gotlands rege-
menten.*

I anledning af Kongl. Maj:ts förslag om fastställande af vid statsrådsprotokollet den 30 sistlidne December fogade förslagsstaten för Blekinge och Gotlands regementen samt om uppförande å stat af derför nödiga anslag, nemligen för Blekinge regemente 75,021 kronor och för Gotlands regemente 84,105 kronor, hade Utskottet i förevarande punkt anfört:

»Då den nya värnpligtslagen icke blifvit antagen och sålunda de skäl, som äro åberopade för uppsättandet af ofvan nämnda regementen, icke längre finnas, men å andra sidan, såsom äfven framgår af nämnda statsrådsprotokoll (Bil. 3 b, sid. 5), en stamtrupp för Blekinge torde vara oundgängligen af behovet påkallad, och Utskottet icke anser lämpligt, att Smålands grenadierbataljon såsom sådan der användes, hemställer Utskottet,

att Riksdagen, med förklarande, att den icke för närvarande kan bifalla Kongl. Maj:ts förslag om upprättande af befälskadrer för ett nytt Blekinge och ett nytt Gotlands regemente och om fastställande af därför upprättade förslagsstater, samt således icke heller bevilja därför äskade anslag, måtte hemställa, det täcktes Kongl. Maj:t taga under förnyad ompröfning, huru en lämplig stam må kunna beredas i Blekinge, hvarest stamtrupp nu ej finnes.»

*Om faststäl-
lande af för-
slagsstater för
Blekinge och
Gotlands rege-
menten.*

(Forts.)

Efter uppläsning af Utskottets förslag, mot hvilket Grefve *Ehrensward*, Friherre *Akerhielm* samt Herrar *Wijkander* och *Rosenward* inom Utskottet reserverat sig, lemnades ordet på begäran till

Herr *Ola Månsson*, som yttrade: Den synnerliga omsorg, som Utskottet i denna punkt visat provinsen Blekinge, är enligt min tanke alldeles öfverflödig. Vi hafva i Blekinge ett indelningsverk, som, hvad dess numerär i förhållande till landtbefolkningens antal beträffar, är så betydligt, att inom hela Sveriges rike något dylikt icke kan uppvisas, ty denna lilla provins uppsätter icke mindre än 1,535 båtsmän, och af den manbara, vapenföra befolkningen i Blekinge är vid 25 års ålder hvar 25:te mansperson båtsman. Det är, mine Herrar, en alldeles tillräcklig indelning. Jag skulle också tro att vi hafva lika giltiga knektekontrakt i Blekinge, som i det öfriga Sverige. Och förr än en förändring i vårt försvarsväsen i allmänhet kommer till stånd, hafva vi i denna provins lika både rättigheter och skyldigheter att bibehålla dessa våra kontrakt.

Jag yrkar rent afslag å punkten.

Häruti förenade sig Herr *Lars Månsson*.

Herr *Aug. Petersson*: Jag är hufvudsakligen förekommen af min länskamrat. Lika med honom anser jag att man icke behöfver skriva till Kongl. Maj:t om inrättande af en särskild stamtrupp för Blekinge. Och jag förenar mig med honom i yrkandet om afslag å den föredragna punkten.

Herr *Carl Ericson*: Kongl. Maj:t har föreslagit att man för anskaffande af stamtrupp åt Blekinge beväring skulle anlita Smålands grenadierbataljon. Detta förslag föreföll mig visserligen något obehvämt. Det småländska manskapet skulle derigenom komma att transporteras på jernväg fram och åter mellan de båda provinserna, för att icke tala om alla andra olägenheter, som en sådan åtgärd skulle medföra. Men det var dock ett sätt att under öfvergången till en annan försvarsorganisation anskaffa en stam för denna beväring, och såsom sådant betraktadt ansåg jag förslaget antagligt. Utskottet har emellertid afstyrkt detta förslag, och jag skall icke heller säga så mycket derom. Men då Utskottet i stället föreslår en

Om fastställande af förslagsstater för Blekinge och Gotlands regementen.

(Forts.)

underdånig hemställan till Kongl. Maj:t, »det Kongl. Maj:t täcktes taga under förnyad ompröfning, huru en *lämplig* stam må kunna beredas i Blekinge», så vill jag göra en fråga, som jag förmodar att Utskottet redan förut gjort sig, eller på hvilket annat sätt, än Kongl. Maj:t föreslagit, en *lämplig* stamtrupp skall kunna åstadkommas i Blekinge? Att värfva en sådan stam låter sig med nuvarande värfningssystem svårigen göra. För att i någon större utsträckning bygga på frivillighetens grund måste dels de vilkor, som erbjudas, förbättras, dels garantier vara fastställda för sådan stams fulltalighet under alla förhållanden; dessa garantier må för öfrigt sökas i lottning, i bemyndigande åt utskriftsnämnden eller på annat sätt, som tillfredsställande kan motsvara hvad som åsyftas. Återstår således, synes mig, ingen annan utväg än att förvandla Blekinge båtsmanskompanier till infanteri. Jag har icke haft tillfälle att deltaga i någon af de många strider, som tillföre härstädes utkämpats angående just båtsmanshållets öfverförande till infanteriet. Men när jag tror mig se i detta betänkande ett pekande åt det hållet, så ber jag att genom ett yrkande om afslag å detta betänkande i denna del af den föredragna punkten få gifva tydligt till känna min uppfattning i ämnet, nemligen att något sådant öfverförande icke bör ega rum. Jag yrkar att Kammaren, i likhet med Första Kammaren, måtte besluta, att Kongl. Maj:ts nådiga framställning om upprättande af befälskadrer för ett nytt Blekinge och ett nytt Gotlands regemente samt om fastställande af därför upprättade förslagsstater för närvarande ej af Riksdagen bifalles, och att från Utskottets hemställan uteslutes den af mig omnämnda hemställan, hvarmed Utskottets utlåtande afslutas.

Herrar *Anders Svensson* och *Per Nilsson* i Espö instämde med Herr Carl Ericson.

Herr Casparsson: Behovet af en stamtrupp för Blekinge torde vara klart för hvar och en. Jag ber att i detta afseende endast få åberopa det yttrande, som chefen för Landtförsvarsdepartementet afgifvit till statsrådsprotokollet, nemligen »att han ansåge sig icke behöfva återupprepa några skäl för den ifrågavarande stamtruppens oundgänglighet». Det återstår då att tillse huru denna stamtrupp skall upprättas. Herr Departementschefen har föreslagit att Smålands grenadierbataljon skulle dertill användas. Men då man inom Utskottet fäste uppmärksamhet vid den förryckning af beväringens utskriftningsområden, som af en sådan anordning blefve en följd, kunde man icke undgå att hysa betänkligheter emot detta förslag. Man fann nemligen att beväringssynglingarne i trakten af Eksjö skulle inmonstras vid Malmens exercisplats utanför Linköping, att en del af Nerikes och Ostergötlands beväringssynglingar skulle föras till Malmköping, och att beväringen från trakten på andra sidan Örebro skulle få sin mötesplats vid Uttnäs Löt mellan Köping och

Vesterås. Denna förryckning af beväringssområdena i södra och mellersta Sverige skulle blifva en följd af Smålands grenadierbataljons användande till stamtrupp för Blekinge beväring, och Utskottet har derföre icke kunnat undgå att inse nödvändigheten af att anskaffa en särskild stamtrupp för denna provins. Om sättet härför kunna meningarne vara delade. För min del anser jag lämpligast att använda båtsmanshället inom provinsen till en sådan stamtrupps bildande, men härpå kan denna Kammares majoritet naturligtvis icke ingå. Och med den uppfattning den har i en annan fråga, förefaller detta mig mindre underligt. Men man har ju nyligen beslutit en skrifvelse om att hela armén hädanefter skulle anskaffas genom värfning. Kunde det då icke vara skäl att tillämpa denna nya metod på en mindre del af riket, såsom t. ex. just Blekinge, så att man på förhand finge någon liten erfarenhet om densamma. Just från denna majoritets ståndpunkt tror jag att det vore skäl att, innan man öfvergår till den stora försvarsorganisationen, göra ett försök huru man i Blekinge kan komma att reda sig med en utan bostäder försedd värfvad stamtrupp. Man har exempel på att det gått för sig i Skåne. Som sagdt — detta är icke min egen åsigt i frågan — utan jag betraktar den blott från denna Kammares majoritets synpunkt. Och ur denna synpunkt bör majoriteten efter min uppfattning icke förkasta det förslag, som Utskottet här framställt. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

*Om faststäl-
lande af för-
slagsstater för
Blekinge och
Gotlands rege-
menten.
(Forts.)*

Herr Key: Jag 'anhåller att få helt och hållet instämma uti Herr Carl Ericsons anförande: här är ytterligare ett nytt försök att läsa fast indelningsverket. Den ärade talare, som sist hade ordet, nämnde, att då man uti det skrifvelseförslag, som denna Kammare godkänt, omtalat en värfvad stam, skulle just här vara ett lämpligt tillfälle att experimentera med en sådan stam. Om detta verkligen varit meningen, beklagar jag endast, att Utskottet uttryckt sig så olyckligt i sin redaktion; ty då hade det, synes mig, varit mycket enklare att i stället för ordet *lämplig* säga värfvad. Då man vill saken, hvarföre då icke utsäga namnet? Men Utskottet aktade sig nog derför. Utskottet vet, att i Blekinge finnas omkring 1,500 båtsmän, äfvensom att båtsmän såsom sjömän äro ännu mera utdömde af den allmänna meningen än den indelte soldaten, och nu tänka förmodligen indelningsverkets vänner, att om båtsmännen än skulle dö såsom sådane, kunde de i stället få länge lefva på jorden som indelte soldater och att *detta* vore mycket »lämpligt».

Jag ber, som sagdt, att få förena mig med Herr Carl Ericson uti hans anförande; och jag tror verkligen, att Första Kammaran har vetat hvad den gjort, då den, emot indelningsverkens vännernas bestridande, afslagit detta skrifvelseförslag, hvilket jag hoppas måtte blifva förhållandet äfven i denna Kammare.

Herr Danielson: Jag har icke inom Utskottet biträdt detta beslut. Jag var nemligen och är fortfarande af den uppfattningen,

*Om faststäl-
lande af för-
slagsstater för
Blekinge och
Gotlands rege-
menten.*

(Forts.)

att just detta skulle vara ett litet försök att hålla indelningsverket vid lif; och det enda skäl, som inom Utskottet afgafs för denna skrivelse, var att båtsmännen skulle bilda denna stamtrupp. Det var med en enda rösts pluralitet eller, om jag minnes rätt, med den förseglade sedeln som Utskottet kom till detta beslut.

Här har nu af en utskottsledamot blifvit yttradt, att man icke skulle förkasta Utskottets framställning. Hvad innebär då denna framställning? Vi hafva ju nyss uttalat på hvad sätt vi vilja hafva denna stam ordnad. En framställning sådan som den föreslagna tjenar således till ingenting, emedan Kongl. Maj:t i allt fall icke lärer låta detta förslag falla, om han anser nödigt, att en stam bildas i Blekinge.

Man har vidare sagt, att Smålands grenadierbataljon icke skulle vara lämplig att utgöra denna stam. Hvarföre skulle den då *icke* vara lämplig? Jo, smålänningarne äro rädda för de kostnader, hvartill rekryteringen skulle uppgå, om deras soldater hvarje år skulle resa till Blekinge. Men det är för närvarande icke ens behöfligt att uppställa en sådan stamtrupp; ty beväringen kan lätt öfvas med marinregementets befäl, som nu är satt på indragningsstat, och hvilket befäl har skyldighet att, i händelse af behof, biträda vid beväringsexercis. Någon brist på befäl förefinnes således icke under de förhållanden, som nu äro rådande i afseende på beväringens öfningar. Skulle man yttra något om denna stam, vore det hvad Herr Key nämnde, eller att den skulle vara antingen värfvad eller ock bestå af båtsmän. Men som jag icke tror det vara skäl uti att göra en framställning i denna riktning, yrkar jag på uteslutande ur Utskottets förslag af den del af skrifvelsen, som handlar om beredandet af en lämplig stamtrupp i Blekinge.

I detta yttrande förenade sig Herr *Nils Pettersson*.

Herr Abr. Rundbäck: Jag skall bemöda mig att endast angifva de skäl, som föranledt Utskottet att yttra sig så som det gjort, och tala så på sak, att icke mina ord må kunna gifva anledning till några hetsiga debatter. Utskottet hade här att svara på Kongl. Maj:ts förslag i två delar. Den ena i afseende på en befälskader för Blekinge; derom var Utskottet enigt att icke göra någon tillstyrkan. och jag har häremot icke hört någon anmärkning. Vidare hade chefen för Landtförsvarsdepartementet föreslagit, att under tiden intill dess vi fingo en ny härordning, som låg i bakgrunden för hans förslag, man skulle låta såsom stamtrupp i Blekinge tjenstgöra Smålands grenadierbataljon. Kongl. Maj:t var — och derpå anhåller jag få fästa de ärade talarne från Blekinge uppmärksamhet — den, som förklarade att en stamtrupp var oundgängligen nödvändig, och detta har Utskottet således upptagit från Kongl. Maj:ts förslag. Frågas nu: huru skall man ställa med denna stamtrupp? Kongl. Maj:t har anvisat ett sätt, men Utskottet fann

svårigheter, snart sagdt omöjligheter vid att ingå på detta sätt, såvida man icke ingick på Kongl. Maj:ts härordningsförslag; ty i sådant fall hade man väl under en kortare tid kunnat underkasta sig några olägenheter och svårigheter. Först och främst ansåg man icke lämpligt, att stammen skulle ligga 20 mil från en beväring, som den skulle leda och i farans stund stödja; de borde växa in med och lära känna hvarandra, hvilket de icke kunde göra på ett så stort afstånd. Vidare skulle dessa trupper vara i Blekinge förlagda i första militärdistriktet under en generalbefälhafvare, under det att de i Småland skulle lyda under befälhafvaren i andra militärdistriktet. Dessutom blef det anmärkt, att vid marinregementet finnes en officerscorps och chef, som skola användas vid beväringens i Blekinge exercis; Smålands grenadierer hafva äfven officerscorps och chef, hvadan kollision mellan befålet skulle kunna uppstå. Det viktigaste skälet var dock slutligen, att det enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle blifva helt andra beväringssområden än nu, i fall Smålands grenadierer skulle användas såsom stam för Blekinge beväring.

Beväringen från hela den norra delen af Jönköpings län, hvilken nu exercerar på Ränneslätt invid Eksjö, skulle då komma att skjutas upp till Malmen i närheten af Linköping, Östgötarne från Roxen och kanalen skulle få begifva sig upp till Södermanland, och så undan för undan. På sådana skäl ansåg sig Utskottet icke kunna tillstyrka att Smålands grenadierer skulle blifva stam för ifrågavarande beväring. Frågan blef då att sätta något annat i stället. Utskottet kunde dock icke framlägga något förslag i det hänseendet; ty icke kunde Utskottet säga om det skulle vara värfvad stam, indelt stam eller något annat slags stam. Nu har Herr Carl Ericson frågat, huru beskaffad den af Utskottet afsedda stammen skulle vara; och en talare här bakom mig har klagat öfver att Utskottet icke besvarat denna fråga. Häremot vill jag erinra att, enligt min uppfattning, det väl icke är annat än tillbörligt att ett Utskott icke ställer sig såsom en arméorganisatör, utan öfverlemnar detta åt den som vederbör, nemligen Kongl. Maj:t.

Det finnes emellertid 3 eller 4 sätt för att afgöra denna fråga. Ett att använda en värfvad stam, såsom förhållandet är vid Vermålands fältjägare; och detta sätt kan man ju försöka äfven i Blekinge, om Kongl. Maj:t anser det vara lämpligt. Vill man behålla indelningsverket och indelta armén, med sådana lindringar deri som man anser nödiga, då kan man äfven tillämpa det andra sättet, nemligen att öfverflytta båtsmanshället till landtförsvaret och dervid möjligen göra som i Jemtland, nemligen låta 2 rotar förena sig om en soldat. Det tredje sättet vore att — i enlighet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit för anskaffande af stamtrupp för Vester-norrlands beväringsbataljon, eller att för ändamålet använda två kompanier af Helsinges regemente — flytta Konga kompani vid Kalmar och Kinnevalds kompani vid Kronobergs regemente till Blekinge såsom stam för dess beväring; och redan år 1871 föreslog Kongl.

Om fastställande af förslagsstater för Blekinge och Gotlands regementen.
(Ports.)

Om faststäl-
lande af för-
slagsstater för
Blekinge och
Gotlands rege-
menten.

(Forts.)

Maj:t att Konga kompani skulle dertill användas. Det fjerde sättet vore slutligen att Kongl. Maj:t icke föreslog någonting alls, såsom frågan nu står.

Under detta förslag ligger sålunda icke — jag kan försäkra min ärade granne på kalmarbänken derom — någon plan att åter skjuta fram indelningsverket. Vi hafva ju icke annat än sagt till Kongl. Maj:t: var god och tag frågan under förnyad ompröfning och gif oss sedan ett annat förslag. Huru man kan finna detta så klandervärdt som en del talare gjort, det kan jag icke förstå. Men så som landet nu är beläget och med afseende å de misstankar, som göra sig gällande vid nästan hvarje del af detta Utskotts förslag, så fruktar jag att äfven denna punkt skall blifva afslagen. Jag skall dock icke sörja mycket deröfver.

Emellertid yrkar jag nu bifall till den föredragna punkten.

Herr Carl Ericson: Af Herr Casparsson erfor jag nyss, att jag misstog mig, då jag trodde, att Utskottets afsigt var att föreslå, det bätsmännen skulle användas såsom stam för infanteriet i Blekinge, och att Herr Casparsson åtminstone tänkt sig, att man i detta fall kunde göra ett försök med en värfvad stam. Jag måste dock äfven motsätta mig förverkligandet af denna tanke, icke derföre, att jag icke tänker mig möjligheten af att en arméorganisation, som hvilar på frivillighetens grund, skulle kunna vara en god sådan, utan emedan jag anser värffningen, *sådan den nu är organiserad*, vara förkastlig. Jag fordrar nemligen, innan jag vill medverka till bildandet af en stam, tillkommen på frivillighetens väg, och för att jag skall kunna blifva öfvertygad om att den kan vinna folkets förtroende, att vi bakom denna stam hafva en lag, som föreskrifver utsyningsnämnder, såsom en talare föreslagit, eller lottning eller något annat. Men så länge en sådan lag icke finnes, kommer jag att motsätta mig upprättandet af hvarje nytt *värffvad* regemente.

Af detta skäl vidhåller jag mitt nyss framställda yrkande.

Herr Casparsson: Den ärade representanten på kalmarbänken, hvilken för närvarande icke är i Kammaren tillstädes, yttrade att Utskottet varit olyckligt i redaktionen af föreliggande betänkande. Jag medger att motivering och redaktion på åtskilliga ställen icke är lycklig, men detta kommer sig deraf att man inom Utskottet hade mycket brådtom vid betänkandets uppsättande. Det föreslogs då, att man skulle »motivera som Stats-Utskottet», hvars funktion det särskilda Utskottet i dessa anslagsfrågor hade fått på sig öfverflyttad. Då emellertid all efterhärmmning är farlig, så vill jag på förhand fullkomligt medgifva rättigheten af de anmärkningar, som möjligen komma att göras mot Utskottets i betänkandet använda motivering. Talaren har fäst sig vid att Utskottet användt uttrycket »lämplig stam» och icke »värfvad stam»; men anser han då att »värfvad» icke kan inrangeras under begreppet »lämplig», eller

att begreppet »lämplig» icke inrymmer uti sig begreppet »värfvad»? Det föreställningssättet skall jag mycket gerna gå in på. För min del får jag bekänna, att jag icke mycket håller på om Kammaren skulle, med afslag å den föreslagna skrifvelsen, vilja hafva uttryckt den åsigten att med »lämplig stam» icke kan menas en »värfvad stam»; och jag skall icke det minsta bekymra mig öfver ett sådant afslag, så mycket mindre som vi derigenom äfven skulle komma på det klara med den rätta meningen af det skrifvelseförslag, som Kammaren för fjorton dagar sedan under talarens auspicijer antog.

Medan jag ännu har ordet skall jag blott be att få till bemötande upptaga en af Herr Danielsson framställd invändning, hvilken enligt mitt antagande grundar sig derpå, att hans minne svikit honom. Han påstod nemligen, att inom Utskottet blifvit yttradt, att uppsättning af båtsmansnummer var den enda utvägen för att bilda en stamtrupp. Jag minnes att jag specielt yttrade, att man, jemte öfverflyttandet af båtsmansnummer till landförsvaret, äfven hade den utvägen att uppsätta kontant aflönadt manskap, hvilken utväg delvis varit föreslagen uti 1871 års härordningsförslag vid uppsättningen af Hallands fältjägarecorps. Således yttrades icke inom Utskottet, såsom Herr Danielsson påstått, att den enda möjliga utvägen för en stamtrups bildande vore att använda båtmanshället.

Herr Aug. Petersson: Med anledning utaf Herr Abraham Rundbäcks yttrande att jag, vid behandlingen af denna fråga inom Utskottet, deri jag deltog i min egenskap af suppleant, skulle hafva yttrat, att en stamtrupp i Blekinge vore oundgängligen nödvändig för att öfva beväringmanskapet derstädes, far jag förklara att så icke var förhållandet. Jag minnes nemligen mycket väl huru det vid nämnda tillfälle tillgick inom Utskottet. En ledamot yttrade nemligen att den del af befälet, som tillhörde det i Karlskrona förlagda marinregementet, ansåges vara tillräcklig för att öfva beväringmanskapet inom Blekinge län under nuvarande förhållanden, och jag för min del instämde i detta hans yttrande. Jag har nu, sedan jag fått veta att punkten afslagits i Första Kammararen, så mycket större skäl att vidhålla mitt yrkande, som jag gjorde då jag förra gången hade ordet, nemligen om afslag å punkten.

Herr Abr. Rundbäck: Jag vill blott nämna, att jag blifvit helt och hållet missförstådd af den senaste ärade talaren. Kanske har jag uttryckt mig så illa, att jag sjelf gifvit anledning till detta missförstånd, men åtminstone har jag icke använt de ordalag eller velat säga det, som föranledt hans replik emot mig.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på bifall till det förslag, Herr Carl Ericson under öfverläggningen framställt; och fann Herr Talmannen den senare propositionen vara med öfver-

Om fastställande af förslagsstater för Blekinge och Gotlands regementen.

(Forts.)

Om fastställande af förslagsstater för Blekinge och Gotlands regementen.

vägande ja besvarad. Votering blef begärd samt företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd voteringsproposition, lydande sålunda:

(Forts.)

Den, som i fråga om Särskilda Utskottets hemställan i 12:te punkten af utlåtandet N:o 3, vill att Kammaren skall besluta, att Kongl. Maj:ts nådiga framställning om upprättande af befälskadrer för ett nytt Blekinge och ett nytt Gotlands regemente samt om fastställande af därför upprättade förslagsstater för närvarande ej af Riksdagen bifalles,

röstas Ja;

Den det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan oförändrad.

Omröstningen utföll med 109 ja mot 25 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Punkterna 13—16.

Biföllos.

Punkten 17.

Om underhåll m. m. för volontärskolor vid Karlsborg och Vadstena.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att till underhåll, munderings-slitning och servis m. m. för två volontärskolor, den ena å Karlsborg och den andra å Vadstena slott, skulle anvisas, att utgå under år 1878, för den förra 71,000 kronor samt för den senare 50,500 kronor; och hade Utskottet, i anledning af denna nådiga framställning, gjort den hemställan,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag måtte endast på det sätt bifallas, att för underhåll, munderingsslitning och servis m. m. för en volontärskola å Karlsborg ett förslagsanslag af 71,000 kronor anvisades, att under titel »Volontärskolan å Karlsborg» på ordinarie stat uppföras.

Ordet begärdes af

Herr Ehrenborg, som yttrade: Först och främst är väl gifvet, att den nu föredragna punkten om underhåll m. m. för volontärskolor vid Karlsborg och Vadstena så nära sammanhänger med Ut-

skottets hemställan i 21 punkten af detta betänkande. angående byggnadsanslag till dessa skolor, att det torde vara tillåtet att redan nu yttra sig äfven i fråga om 21 punkten, för så vidt densamma med nu föredragna punkt eger sammanhang.

Hvad sedermera sjelfva saken beträffar, måste jag bekänna att frågan, huruvida behof af de föreslagna volontärskolorna verkligen förefinnes äfven under nuvarande förhållanden, sedan Kongl. Maj:ts härordnings- och värnpligtslags-förslag afslagits, för mig är inhöjld i ett visst dunkel, som från Utskottets sida icke skingrats, då nemligen Utskottet, med undvikande af öfverflödiga ord, i en punkt hänvisat oss till vår egen eftertanke för finnande af skälen till Utskottets hemställan. Uti bilagan N:o 3 b till Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof finner man, att chefen för Landtförsvarsdepartementet motiverat sin framställning om anslag till dessa volontärskolor, men af denna motivering framgår, att framhållandet af detta behof helt och hållet står i öfverensstämmelse med det åskådningssätt, som går ut på det stora värnpligts-systemets införande. Der talas nemligen om att underbefälsplatserna skola ökas genom desse volontärer, och att behofvet af dessa underbefälsämnen skall fyllas ur arméns rikaste källa, de värnpligtiges led, samt att derigenom äfven tillgång på värnpligtigt befäl åt armén bereddes. Nu är ju detta allt saker, som icke i vårt närvarande försvarsväsende förefinnas, och derföre ställer sig också för mig frågan om dessa volontärskolor så, att behofvet deraf förutsätter bifall till något, som nu är afslaget, nemligen det nya härordningsförslaget.

Jag känner icke heller huruvida någon antaglig utsigt förefinnes, att dessa underbefälsskolor eller, lät vara blott en af dem, skulle kunna erhålla tillräckligt antal elever. Här är föreslaget ett antal af 337 elever, som skulle förläggas till Karlsborgs volontärskola. Nyss har Kammaren beviljat anslag till 156 nya volontärer, men då återstår att från det gamla volontärsantalet henta 181 elever, som skulle vara underbefälsaspiranter, ty officersaspiranterne böra väl härvid icke medräknas.

Är det antagligt eller ens möjligt, att man under nuvarande förhållanden skall kunna påräkna ett så stort antal elever som 337? Det är gifvet, att om ifrågavarande hemställan är byggd på de förutsättningar, som genomgingo 1875 och 1877 årens härordningsförslag och således ansluter sig till det stora värnpligtssystemet, de, som tänka lika med mig, icke kunna vara särdeles benägna att bifalla samma hemställan. Men om vi deremot insåge, att den ifrågasatta institutionen vore nödvändig och behöflig för att stärka och utveckla det försvar vi redan ega, så skulle man icke vilja motsätta sig densamma.

Det är äfven ett annat spörsmål, jag har att framställa, nemligen, hvarför Utskottet, när det efter den utgång försvarsfrågan fått afstyrker inrättandet af två volontärskolor och tillstyrker blott en, i valet mellan de två ställena Karlsborg och Vadstena, tager för

*Om underhåll
m. m. för vo-
lontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena.*

(Forts.)

*Om underhåll
m. m. för vo-
lontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena.*

(Forts.)

gifvet att Karlsborg har företräde, utan att såsom stöd för denna sin uppfattning anföra annat än att detta val skett »af lätt insedda skäl», utan vidare tillägg. Det vore önskligt att i detta fall få någon upplysning. Jag inser, att de skäl, som tala för Karlsborgs företräde framför Vadstena, måste vara rent militära och antagligen bestå deri, att eleverne kunna på Karlsborg hafva fästningsverken för sina ögon och öfvas tillsammans med det stora antal trupper af olika vapen, som der finnes; men Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet har i samma bilaga, som ofvan nämndes, erinrat om, att Vadstena ligger sjöledes så nära Karlsborg, att intet hinder finnes för skolorna att samöfvas med hvarandra och utföra gemensamma fälttjänstöfningar. Deraf tyckes framgå, att om icke i samma grad dock åtminstone de väsentligaste fördelarne i militäriskt afseende, som med skolans förläggande till Karlsborg afses, kunna vinnas äfven om skolan förläggdes till Vadstena. Om det således icke finnes några alldeles bestämmande militära företräden, som tala för skolans förläggande på den ena eller andra platsen, så har man väl rätt att göra afseende vid den ekonomiska sidan af saken, och då är det Vadstena som har så afgjort företräde framför Karlsborg, att man, om saken betraktas från denna synpunkt, icke kan tveka om att skolan bör förläggas till Vadstena. För skolans förläggande till Karlsborg fordras ett nytt byggnadsanslag af 270,000 kronor, då för inredandet af Vadstena slott blott erfordras 148,500, således en besparing i byggnadskostnad af 121,500 kronor; och då det årliga underhållet af skolorna är beräknadt kosta vid Karlsborg 243,000 och i Vadstena 175,000 kronor, skulle man äfven deri kunna erhålla en årlig besparing af 68,000 kronor. I Vadstena finnes redan detta slott, och användes för närvarande icke till annat än till uthyrning till spannmålmagasin, men vid Karlsborg skulle uppföras en ny byggnad, som också måste blifva för ändamålet färdig senare än slottet i Vadstena. Jag föreställer mig således, att, så vida ur militäriskt synpunkt någon väsentlig anmärkning mot Vadstena icke kan framställas, denna plats borde föredragas, så mycket hellre som det icke lärer skada, utan fastmer vara för tillsyn och sammanhållning en lättnad, om man har eleverne något isolerade mellan deras samöfningar med trupperna å Karlsborg. Det bör också vara af vigt för staten att ju förr dess hellre kunna för ett fosterländskt ändamål, vårt försvar, begagna sig af denna slottsbyggnad i Vadstena, som för närvarande är onyttig. Dertill kommer, vid valet mellan dessa båda ställen, att Karlsborg är beläget i en af Sveriges ofruktbaraste trakter, som således mycket litet kan bidraga till underhållet af den stora personal, som vid Karlsborg finnes, under det att Vadstena ligger i en trakt af Östergötland, som dryper af fetma och der prisen således äro billigare, enär kommunikationen emellan orterna icke kan blifva så regelbunden, att prisskillnaden derigenom fullt utjemnas. Det ena med det andra gör, att jag finner denna fråga otydlig; och jag skulle sätta stort värde på,

om från Utskottets sida eller från Herr Krigsministerns sida eller ock från någon af Kammarens militäre ledamöter något bestämdt och bevisande blefve anfördt för häfvande af dessa betänkligheter.

På grund af hvad jag anfördt, finner jag mig föranlåten att för närvarande yrka rent afslag å Utskottets förslag. Men om någon upplysning skulle lemnas, som tydligt bevisar, att vi verkligen behöfva samt kunna använda och fylla äfven under nuvarande förhållanden en volontärskola, men deremot något bevis icke kommer att gifvas för att Karlsborg framför Vadstena har ett öfvervägande militäriskt företräde, vill jag förbehålla mig att sedermera få frångå detta yrkande på rent afslag samt ändra det till begäran om beviljande af det lägre anslaget för en volontärskola i Vadstena.

*Om underhåll
m. m. för vo-
lontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena.*
(Forts.)

Chefen för Kongl. Landtförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Weidenhielm: Den siste ärade talaren har begärt några upplysningar för att kunna stadga sitt omdöme i denna fråga, och det är för att gifva honom dem, som jag begärt ordet.

Det är beklagligtvis sannt, att vi genom förkastandet vid denna riksdag af de båda lagarne angående allmän värnpligt ännu icke hunnit uttaga det första steget på vägen till erhållande af en försvaret betryggande härordning; men af detta förkastande följer alldeles icke, att våra nuvarande fem beväringsskolor skulle vara befriade från att uppträda till landets försvar i behöfvets stund. Det är tvärtom med dessa fem beväringsskolor, som armén skall svälla ut, i händelse en annalkande fara nödvändiggör dess mobilisering.

Om den ärade talaren behagat fortsätta eller från början uppläst det anförande till statsrådsprotokollet, han citerade, skulle han hafva funnit, att jag icke blott för den blifvande större armén med tolfklassig beväring begärt förökadt antal underbefäl och volontärer, utan ansett, att detta förökade antal redan nu behöfdes för att kunna verkställa en mobilisering af våra nuvarande stridskrafter. Såvidt jag minnes rätt, står nemligen i statsrådsprotokollet en uträkning öfver huru mycket underbefäl, som för sådant fall erfordrades, och enligt denna uträkning behöfdes 72 nya underbefäl på hvarje regemente. Jag ber att få hänvisa till dessa upplysningar, hvarigenom behovet af detta befäl torde kunna anses oafvisligt; volontärinrättningen är ett medel för beredandet af ämnen till de nya befälsplatserna, och för desse volontärers uppfostran behöfvas särskilda skolor. Att Utskottet beviljat medel endast till en volontärskola vid Karlsborg och icke till en sådan i Vadstena, tycker jag faller sig alldeles tydligt af den anledningen, att Kongl. Maj:ts framställning om anställande af ytterligare 32 volontärer på hvarterdera af Blekinge, Vesternorrlands och Gotlands regementen afslagits. Med utslutandet af desse föreslagne volontärer, kan också med inrättandet af en volontärskola i Vadstena tills vidare anstå; men skolan vid Karlsborg har bibehållits, såsom tillfyllestgörande för utbildande af det återstående antalet volontärer. I fråga om den lokal, som

Om underhåll för ifrågavarande skola är lämpligast, måste Karlsborg ur militärisk synpunkt betraktadt anses stå betydligt öfver Vadstena. Det är härom jag velat upplysa den ärade talaren, och hoppas att han i öfverensstämmelse med denna belysning måtte kunna stadga sitt omdöme i frågan.

(Forts.)

Herr Carl Ericson: Det oundgängliga behovet af ökad underbefäl, för att armén möjligen skall kunna mobiliseras, har redan blifvit af Herr Krigsministern anfördt; och torde hvad han derom yttrar utgöra tillräckligt skäl för den förste ärade talaren att ändra åsigt i frågan.

Samme ärade talare syntes i sitt anförande, om jag rätt uppfattade det, förutsätta, att, i följd deraf att förslaget om 32 dygns ökad värnpliktsöfning icke antagits, ökande af arméns underbefäl vore öfverflödigt. Jag ber därför att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att den ökade öfning för de värnpliktige, som i år föreslogs, icke skulle medföra någon slags förändring i sjelfva arméns organisation.

Erfordrades det ökad antal underbefäl med större öfning om de värnpliktiges öfningar utsträcktes med 32 dagar, så behöfves detsamma äfven under nuvarande förhållanden, ty organisationen är lika i båda fallen; och skillnaden är endast den, att de värnpliktige skulle få litet mer öfning i ena fallet än i det andra. Hvad förläggandet af en volontärskola beträffar antingen till Vadstena eller Karlsborg, så måste jag bekänna, att om jag ser saken utslutande från egna eller mina kamraters synpunkt, så skulle jag föredraga Vadstena, ty att kommenderas till Karlsborg ett år från sin familj är detsamma som att skiljas från alla sina vanliga förhållanden och umbära alla samhällslifvets bekvämligheter.

Blir man åter kommenderad att ett år vistas i Vadstena, så, när detta är en stad, finnes intet hinder för att der lefva ett vanligt samhällslif och dit medföra sin familj. Ser jag åter på de militära fördelarne, så är det klart och påtagligt att Karlsborg måste ega företräde framför Vadstena, och i sådant fall måste jag naturligtvis underkänna den enskilda uppfattningen samt tillstyrka att volontärskolan måtte till senare stället förläggas.

Herr Casparsson: Det är visserligen vanligt, att, när man icke har reserverat sig mot Utskottets förslag, man icke heller uppträder med anmärkningar mot det samma. Men när denna i sig sjelf lofvärda praxis redan har blifvit frånträdd både i Första och denna Kammare, så ber jag att få uttala några betänkligheter i denna sak. Frågan afgjordes temligen hastigt i Utskottet. Det var dagen efter den stora drabningen i försvarsfrågan: vi som blifvit slagne voro något missmodige, och jag tror nästan att förhållandet var enahanda med segervinnarne. Detta gjorde att det må hända gick litet för fort med att tillstyrka dessa siffror inom Utskottet.

Jag må tillägga, att innan utgången af den stora frågan var gifven, var jag besluten att, intill dess mera erfarenhet vunnits, yrka afslag på hvarje anslag till dessa skolor; men efter utgången af striden blef min uppfattning härutinnan rubbad.

Mina anmärkningar gälla nu beräkningen af den årliga kostnaden för underhåll, munderingsslitning och servis m. m. för volontärskolan å Karlsborg, hvilken här är upptagen till 243,000 kronor. Men som denna skola icke skall träda i verksamhet förr än den 20 September 1878, så beräknas kostnaden för densamma under nästkommande år endast uppgå till 71,000 kronor. I fjor framstälde Kongl. Maj:t proposition om anslag till garnisonskommenderingar ur indelta armén, hvilka kommenderingar skulle förläggas dels till Stockholm, dels till Karlsborg. Kostnadssumman för hvarje sådan kommendering af 250 man beräknades i aflöning och underhåll skola uppgå årligen till 132,000 kronor. Tillämpar man denna beräkning på nu ifrågakvarande volontärskola, så skulle efter samma beräkningsgrund kostnaden för en kommendering af 337 man uppgå till 178,000 kronor. Departementschefen har emellertid nu upptagit kostnadssumman till 243,000 kronor, d. v. s. en tillökning af 65,000 kronor om året. Jag medgifver, att det är ett fel af Utskottet att icke hafva infordrat detaljsiffror; sådana hafva icke åtföljt den Kongl. propositionen; och inom Utskottet har man under segersorgen, så att säga, sväljt hela summan på rak arm. Det förefaller mig naturligt att dessa volontärer för sin undervisning och utbildning skola kräfvä ett ökad antal undervisare och befäl mot de i fjor föreslagna garnisonskommenderingarne; men deraf ensamt kan ej den stora skillnaden i kostnad förklaras. Af denna orsak och då jag anser hela denna inrättning så ny och oförsökt, att man gerna kan gifva sig till tåls innan man uppför detta anslag på ordinarie stat, tillåter jag mig yrka den förändring i Utskottets förslag, att orden »på ordinarie stat» måtte utbytas mot orden »på extra stat». Jag tror nemligen att försigtigheten kräver denna förändring.

Herr Granlund: Jag vill icke ingå i bedömande af frågan om behöfligheten eller icke behöfligheten af en eller tvenne volontärskolor, hvarom nu är fråga. Utskottet, som anser, att icke mer än en sådan skola är för den närmaste framtiden behöflig, yttrar i fråga om det ställe, hvarest denna volontärskola bör förläggas, att skolan »af lätt insedda skäl bör vara belägen vid Karlsborg». Men, mine Herrar, jag frågar hvar och en af eder, som något närmare känner till dessa båda lokaler, Karlsborg och Vadstena, om icke Vadstena är den plats, som i främsta rummet bör väljas till förläggande af denna skola, och icke Karlsborg. För detta val tala ofantligt stora skäl. Staten eger der en gammal monumental byggnad, för hvars iståndsättande staten för icke så länge sedan gjort stora uppoffringar. Denna byggnad, som nu icke begagnas för något statens behof, kan mycket väl användas för det

*Om underhåll
m. m. för vol-
ontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena,
(Forts.)*

*Om underhåll
m. m. för vo-
lontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena.*

(Forts.)

ändamål, hvarom nu är fråga. Då härtill kommer, att denna byggnad är af utmärkt och solid beskaffenhet, så är det klart, att, sedan den blifvit apterad till volontärskola, underhållet af densamma icke blott för de närmast följande åren utan äfven för en lång framtid skall falla sig särdeles billigt, hvarigenom naturligtvis stora besparingar för statsverket måste uppstå. Det skulle derföre vara mig mycket kärt, om någon af Utskottets ärade ledamöter behagade något närmare angifva de skäl, på grund af hvilka Utskottet funnit Karlsborg böra ega företräde framför Vadstena såsom lokal för volontärskola. Någon motivering i och för de »lätt insedda skälen» för skolans förläggande till Karlsborg finnes icke i Utskottets betänkande. Icke kan det väl vara derföre, att i Karlsborg redan finnes en garnisons- och underbefällsskola? Eller är det för den lättare kommunikationens skull till Karlsborg? I det fallet är ju förhållandet enahanda i Vadstena, hvarifrån flera gånger dagligen under sommaren ångbåtar bestrida trafiken öfver Vettern, och blir en större truppsammandragning af nöden i och för volontärernes praktiska öfningar, så är det lätt att från Vadstena den korta vägen öfver Vettern transportera volontärerne till Karlsborg, helst staten vid Karlsborg eger en särskild ångbåt, hvilken icke är särdeles mycket sysselsatt. Vadstena erbjuder derjemte billigare lokaler för den mängd lärare, som der skulle uppehålla sig. Staden har genom sin jernväg goda kommunikationer äfven under vintern; och den är slutligen belägen i en af landets bördigaste orter, så att tillförseln af lifsmedel dit måste vara långt större än till Karlsborg.

Jag kan således icke annat än ause, att Vadstena är den så väl i militäriskt som ekonomiskt afseende fördelaktigaste platsen både för lärare och elever. Jag tager mig derföre friheten att — det må blifva med eller utan påföljd — yrka bifall till Utskottets förslag, men med den förändring, att den ifrågasatta volontärskolan förläggas till Vadstena i stället för till Karlsborg samt med den förminskning i det för ändamålet tillstyrkta anslag, som af en sådan förändring blifver en följd.

Herr Abr. Rundbäck: Rörande behovet af denna volontärskola skulle kunna vara mycket att säga, men jag inskränker mig i det hänseendet att referera till hvad chefen för Landtförsvarsdepartementet nyss yttrat. Genom sitt beslut rörande 4:de punkten i förevarande utlåtande har Kammaren stadfäst volontärssystemet i vårt land, och följden häraf måste vara upprättandet af en undervisningsanstalt för volontärerne. Behovet af skolan torde således vara obestriddigt. Då återstår frågan hvar denna skola skall förläggas. Till besvarande af denna fråga tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på en omständighet, som i militäriskt hänseende måste ha en afgörande vikt, nemligen, att vid Karlsborg redan finnes en underbefällsskola, tvenne batterier fältartilleri, fästningsartilleri, sapperer m. m. och att, åtminstone enligt min mening, ungdomens

militära egenskaper bäst utvecklas på ett sådant ställe, der tillfälle till samöfningar med andra vapenslag gifves.

Hvad den ekonomiska sidan af saken angår, så har den visserligen sin betydelse, men i en fråga som denna alltid en underordnad betydelse. För skolans förläggande till Vadstena kunna nog många skäl anföras af olika beskaffenhet, bland andra det, att den siste talaren är representant för denna stad. Vadstena, yttrade talaren, ligger så nära Karlsborg, att eleverne skulle kunna fara dit många gånger om dagen för samöfningar. Visserligen; men skola eleverne resa många gånger om dagen till Karlsborg, så är det väl bättre att rent af förlägga skolan derstädes, för att undvika dessa tidsödande lustresor öfver Vettern, som i alla fall måste inställas under vintern. Vadstena ligger i en bördig ort, sade talaren vidare. Men efter som denna ort har så lätt kommunikation med Karlsborg, så skola helt säkert östgötarne icke underlåta att begagna sig af fördelen att få afsättning för sina varor å sistnämnda ställe, som dessutom erhåller tillförsel äfven under vintern medelst den nu färdigbygda jernvägen mellan Sköfde och Karlsborg. Jag fäster mig, såsom nyss antydt, dock mindre vid dessa omständigheter, än vid den förlust, som i militäriskt hänseende skulle uppstå i fall skolan icke förlades å Karlsborg.

Hvad angår Herr Casparssons yrkande, att det af Utskottet tillstyrkta anslaget måtte uppföras på extra i stället för på ordinarie stat, så tror jag visserligen, lika med honom, att sådant vore försigtigast, ehuru jag derå icke vill framställa något yrkande.

Grefve Björnstjerna: Sedan den 4:e punkten i detta utlåtande blifvit godkänd och Riksdagen således beslutat, att armén skall ökas med 156 nya korporaler och vice korporaler samt 156 volontärer, synes mig en gifven följd deraf vara, att också en bildningsanstalt måste anskaffas för att utbilda detta nya befäl, så att det icke blir befäl blott till namnet, utan till gagnet. Jag antager således, att Herr Ehrenborgs invändning mot skolan i och för sig torde hafva förfallit.

Hvad deremot den lämpligaste platsen för skolan angår, så medgifves att Vadstena har åtskilliga fördelar; men olägenheterna äro dock ännu större. Den förnämsta är den, att vid Vadstena icke finnes någon exercisplats för en så stor styrka, som der skulle blifva förlagd, och att man således finge bereda sig på betydliga kostnader för anskaffandet af en sådan. Det är nemligen här icke nog med en öppen plats, der man kan öfva marscher och dylikt. Eleverne måste dessutom och framför allt öfvas i den spridda tjänstgöringen i bruten och skogig mark. Huruvida det ens finnes någon sådan terräng på den bördiga slätten vid Vadstena vet jag icke, men att vid Karlsborg dylik kuperad mark finnes, lämplig för fältöfningar, det vet jag.

Om underhåll
m. m. för vo-
lontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena.

(Forts.)

Härtill kommer, såsom den siste talaren redan anmärkt, att å Karlsborg finnas förlagda åtskilliga andra vapenslag, bland hvilka jag i första rummet vill påpeka sappörbataljonen, som för infanteriets befälsöfningar är af högsta vikt, emedan fältarbeten äro bland de nödvändigaste undervisningsämnen för infanteriets underbefäl.

Visserligen kan den första uppsättningen blifva billigare i Vadstena än vid Karlsborg. Men då de militära fördelarne äro så stora vid Karlsborg och säkert *betydliga tillskott* skulle vid Vadstena erfordras för att derstädes anskaffa tjenlig exercisplats, hemställer jag om bifall till Utskottets förslag.

Att, såsom en utskottsledamot påyrkat, sätta anslaget på extra stat synes mig deremot icke vara af behovet påkalladt. Denna åtgärd brukar användas, när det gäller anslag, hvilka icke anses böra eller kunna fortfara någon längre följd af år; jag är deremot öfvertygad att samma majoritet, som nyss beviljade anslag till ökad antal underbefäl och volontärer, äfven skall för framtiden så väl bibehålla desse som äfven genom statsanslag sätta dem i tillfälle att erhålla nödig öfning. Vid sådant förhållande måste anslaget äfven för framtiden vara erforderligt, hvarföre det också torde vara lämpligt att uppföra det på ordinarie stat, såsom Utskottet föreslagit.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Ehrenborg: Sedan numera skäl blifvit anförda, hvilka synas mig på ett tillfredsställande sätt visa behovet af en sådan volontärskola, hvarom här är fråga, så anhåller jag att få frångå mitt förra yrkande, men deremot vidhåller jag, i fråga om valet mellan de båda platserna, hvad jag förut uttalat till förmån för Vadstena. Den högt ärade talaren på stockholmsbänken har visserligen nyss erinrat att någon plats, tjenlig för exercis, icke finnes disponibel i Vadstena, men då ju sådan exercis, hvartill en rymligare plats skulle behöfvas, i alla fall icke kan ega rum under vintern, och — då det såsom Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet anført uti det bilagda statsrådsprotokollet — mycket väl går för sig att de volontärer, hvilka äro förlagde i Vadstena, dock hafva sina öfningar vid Karlsborg samt då jag, som tillhör denna ort, har mig bekant, att den ångbåt, hvilken disponeras af fästningen i och för derstädes pågående byggnadsarbeten, har synnerligen god tid att när som helst föra volontärerne öfver från Vadstena till Karlsborg eller tillbaka på en timmes tid, så kan jag icke se något bestämdt företräde hos Karlsborg såsom förläggningssort för volontärskolan, men deremot ser jag betydliga ekonomiska fördelar förenade med valet af Vadstena. Jag finner det jemväl värdigt statsmakterna att ju förr desto hellre använda Vadstena slott till ett fosterländskt och militäriskt ändamål än att fortfarande låta det begagnas till spanmälsmagasin.

Jag hoppas att den anmärkning, som Utskottsledamoten Herr Abraham Rundbäck gjorde mot Herr Granlund med afseende derå,

att han representerar Vadstena, måtte något uppvägas deraf att jag, som representerar Karlsborg, talat i samma rigtning som Herr Granlund.

*Om underhåll
m. m. för vo-
lontärskolor
vid Karlsborg
och Vadstena.*

Jag hemställer således att Kammaren, med afslag å Utskottets förslag i föreliggande punkt, i stället måtte besluta det anslag af underhåll och nybyggnad, som i Kongl. Maj:ts proposition är afsedt för en volontärskola å Vadstena slott, och hvarom yrkande redan blifvit af Herr Granlund framställt.

(Forts.)

Herr Casparsson: Med anledning af grefve Björnstjernas yttrande, att det vore mindre lämpligt att uppföra anslaget på extra stat, vill jag erinra derom, att enligt det framlagda öfvergångsförslaget afsigten ingalunda är att för all framtid bibehålla ifrågasvarande volontärinrättning, utan att densamma framdeles skall afskaffas och att den till volontärskola afsedda byggnad derefter kommer att användas till kasern för den nya härordningens behof. Vid sådant förhållande torde det vara klart att anslaget just är af den beskaffenhet, att detsamma bör uppföras på extra stat.

Hvad angår sjelfva beloppet, så förefaller det mig naturligt att, om anslaget nu uppföres på ordinarie stat, att utgå med den för år 1878 ifrågasatta siffra, så följer deraf, att det anslag, som af Kongl. Maj:t kommer att begäras för år 1879, och som Riksdagen då måste bevilja, jemväl blir 243.000 kronor. Det är just denna siffra, som förefaller mig väl hög, då jag jämför den med hvad som begärdes förra året till garnisonskommenderingar ur indelta armén. Sistnämnda anslag begärdes dessutom af Kongl. Maj:t sjelf på extra stat.

Jag anser således att, till dess anslaget skall till sin fulla utsträckning beviljas, detsamma bör uppföras på extra stat.

Herr Hedin: Jemte det jag i sjelfva saken förenar mig med talaren på stockholmsbänken och bestrider den konsekvens, som Herr Casparsson anser gifven, i fall anslaget beviljas på ordinarie stat, nemligen att Riksdagen i så fall ovilkorligen skulle nästa år vara bunden vid den totalsiffra, som nu är föreslagen, anhåller jag tillika att få erinra att Första Kammaren godkänt punkten oförändrad, och att således ett beslut af Andra Kammaren i enlighet med den siste talarens yrkande skulle föranleda en i min tanke skäligen onyttig gemensam votering.

Herr Carl Anders Larsson: Jag undrar alls icke på Herr Ehrenborg letade efter de, såsom Utskottet säger, »lätt insedda» skäl, som kunnat föranleda Utskottet att tillstyrka detta anslag. Det hufvudsakliga skälet torde vara, att det är så godt om penningar i år. Derför har man föreslagit det dyraste etablissemnet. Men jag vill fästa uppmärksamhet på, att då man med det för Karlsborgs volontärskola ifrågasatta byggnadsanslag ej afsett att få

Om underhåll m. m. för volontärskolor vid Karlsborg och Vadstena. byggnaden färdig under näst kommande år, så torde för närvarande icke heller det anslag, hvarom här är fråga, kunna nu vara behöfligt. Jag yrkar således afslag å den föredragna punkten.

(Forts.)

Herr Granlund: Det var med anledning af Herr Grefve Björnstjernas yttrande att i Vadstena icke finnes något lämpligt utrymme till exercisplats, som jag begärde ordet.

I afseende härå får jag nämna, att man sannolikt icke på något annat ställe i landet skulle kunna anordna en sådan plats för billigare kostnad. Ty nästan strax intill slottets borggård ligger en kungsgård, och det vore väl den allra obetydligaste sak, om staten bestämde sig för att taga från dess egor en liten dertill lämplig plats och anordna den till exercisplats för några hundra man; likaså kan här lätt erhållas jord för en i framtiden möjligen behöflig utvidning af ifrågavarande volontärskola.

Jag fortfar att yrka bifall till min hemställan, att volontärskolan må förläggas till Vadstena.

Grefve Björnstjerna: Endast ett par ord till svar.

Den der kungsgården vore förträfflig, om den icke vore utarrenderad. Det är knappast troligt, att arrendatorn vill afstå från sitt arrende ens till den del som erfordras för en vanlig exercisplats, mycket mindre till så stor rymd som för skolans öfningar erfordras.

Hvad Herr Carl Anders Larssons yttrande beträffar, fruktar jag att han icke läst statsrådsprotokollet; der står tydligen att, ehuru byggnaden vid Karlsborg möjligen icke kan blifva färdig under loppet af nästa år, volontärerne tills vidare kunna förläggas i fästningens slutvärn.

Herr von Geijer: Jag vill endast mot förslaget att använda en del af Starby kungsgård till exercisplats anmärka att, efter hvad jag vid ett besök derstädes inhemtat, denna kungsgård utgör ett mycket stort komplex af den mest fertila jord, och att det för den skull vore den dyrbaraste plats man kunde tänka sig till att låta soldater exercera på; det vore lika dyrbart som om man läte dem exercera på matta.

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner blifvit gifna å de olika yrkanden, som derunder förekommit, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkterna 18—20.

Biföllos.

*Punkten 21.**Om anslag till
barackbyggnader.*

I *mom. A* af denna punkt hade Utskottet hemställt under *litt. a*: att Riksdagen måtte godkänna Kongl. Maj:ts nådiga förslag om uppförande å mötesplatserna af barackbyggnader för en summa af 800,000 kronor.

Beträffande denna hemställan anförde

Herr Casparsson, hvilken, enligt anteckning å utlåtandet, inom Utskottet reserverat sig mot samma hemställan: Som Kamraren behagade finna, har jag vid denna punkt bifogat en reservation. Jag har icke dervid framställt något bestämdt yrkande och skall icke heller göra det nu; men jag tillåter mig att till Herr Statsrådet och Chefen för Landtförvarsdepartementet framställa den förfrågan, hvilkendera siffran som är den rigtiga, den på hvilken 1875 års härordningsförslag, beträffande beväringmanskapets antal, var grundadt, eller den, hvarå detta anslag till uppförande af baracker blifvit bygd.

Enligt 1875 års härordningsförslag beräknades 1:sta beväringssklassen till i medeltal en styrka af 21,021 man, eller en half procent af hela folkmängden. Förevarande anslag är grundadt på en beväringstyrka af 26,240 man — således en ganska betydlig tillökning. Denna beräkning af en half procent finnes äfven bibehållen uti de till innevarande års riksdag afgifna förslag beträffande beväringens fördelning inom de olika utskrifningsområdena; det slutar också på en summa af 21,020 man.

Således, innan jag tillåter mig att framställa något yrkande, anhåller jag om upplysning, huruvida *denna* siffra är den rigtiga, eller den andra af Arméförvaltningen uppställda.

Chefen för Kongl. Landtförvarsdepartementet, Herr Statsrådet Weidenhielm: För det närvarande är det väl egentligen icke fråga om 1875 års härordningsförslag, men på grund af den ärade talarens begäran, torde jag i allt fall böra nämna några ord derom. Jag kan icke neka till att, då jag läste den reservation, han afgifvit mot Utskottets hemställan i förevarande punkt, jag erfor en viss förvåning. Den ärade talaren har icke, såsom jag tror, varit någon särdeles vän till 1875 års härordningsförslag, men han har likväl nu begagnat detta förslags siffror för att kontrollera uppgifterna å innevarande års beväring. Detta synes innefatta ett förtroende till nämnda härordningsförslag, som går nästan långt. Arméförvaltningen har icke vågat gå till väga på samma sätt som denne talare, då förvaltningen erhöll uppdrag att beräkna kostnaden för barackbyggnaders uppförande. De komiterade, som varit tillkallade för att granska 1875 års härordningsförslag och uppgöra kalkyler öfver dess kostnader, hade nemligen till sin ledning allenast upp-

Om anslag till gifter öfver mantalsskrifningar och rapporter rörande beväringmöten intill år 1873, och måste alltså på grund af dessa materialier bestämma sina siffror. Arméförvaltningen hade deremot tillgång på uppgifter å de värnpligtiges af 1:sta klassen antal till och med år 1876. Nu är förhållandet det, att den exerceerade beväringstyrkan af 1:sta klassen utgjorde 19,532 man år 1873 och 24,818 man år 1875. Således uppstod på dessa två år en tillökning af nära 5,300 man, hvarom komiterade icke haft någon aning. Beväringstyrkans båda klasser uppgingo 1875 till 45,514 man och 1876 till 47,497 man. Tillväxten utgjorde då nära 2,000 man.

Då man skall uppgöra beräkningar öfver kostnader för t. ex. trupperns proviantering eller aflöning, kan man möjligen, utan att äfventyra stor balans, göra beräkningarna efter medeltalet för några föregående år, men då fråga är om upprättande af kostnadsförslag för bostäder, der hvar och en nödvändigt skall hafva sitt utrymme, kan man icke gå så till väga, utan måste uppgöra beräkningar efter de faktiska upplysningar, som kunnat erhållas.

Till följd häraf har Arméförvaltningen handlat riktigt, då den såsom grund för sina beräkningar lagt beväringstyrkan för föregående år, och skulle om barackerna blifvit byggda för den beväringstyrka, som exerceerades år 1873, beröfvat 6- å 7,000 beväringnynglingar det tak öfver hufvudet, som nu är meningen att förunna dem alla.

Herr Danielsson: Jag har med min röst bidragit till det slut, hvartill Utskottet i förevarande punkt kommit, och jag tror att Kammaren skulle göra klokast i att bifalla Utskottets förslag. Såsom Herr Casparsson erinrat, blir visserligen anslagssumman något för hög, men det kan icke medföra någon fara, ty anslaget är på sätt och vis ett förslagsanslag. Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet har i sitt anförande till statsrådsprotokollet just yttrat, att han inom Arméförvaltningen låtit uppgöra *förslagsritning* och kostnadsberäkningar för dessa baracker. Detta tyckes antyda på att ifrågavarande anslag egentligen bör betraktas såsom förslagsanslag.

Om nu anslaget nedsättes till den siffra, Herr Casparsson ifrågasatt, skulle möjligen kunna inträffa att, när vederbörande komme att föranstalta om barackernas byggande, icke några entreprenörer skulle kunna erhållas, som vore villiga att åtaga sig deras uppförande för detta belopp. En och annan ort kunde derigenom må hända komma att blifva i saknad af sådana baracker. Vi hafva inom Utskottet trots det icke vara lämpligt att genom ett sådant tillvägagående beröfva beväringsmanskapet å en eller annan ort fördelen af barackbyggnader. Jag anser således att det icke är skäl att nedsätta anslagsbeloppet. Ty skulle det visa sig, att de uppgjorda beräkningarna äro för höga, kan man ju framdeles göra en nedsättning i summan. Skulle man deremot nu sätta anslaget till

en lägre siffra, kunde detsamma möjligen blifva för ändamålet otillräckligt och till följd deraf, såsom jag redan nämnt, en eller annan ort i riket komma i saknad af barackbyggnader.

Dessa omständigheter äro de som föranledt mig att inom Utskottet yrka på bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Man har visserligen der framhållit, att å ett eller annat regementes mötesplats, såsom t. ex. förhållandet är vid Kronobergs och Kalmar regementen, användas halmhyddor, och man har ifrågasatt huruvida icke sådana kunna fortfarande begagnas. Jag tror likväl, att det icke är skäl att bibehålla dessa halmhyddor. Deras historia är tillräckligt känd, så att det allt vore bra att slippa ifrån dem så snart som möjligt.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Carl Ericson: Då Herr Casparsson icke gjort något yrkande, afstår jag från ordet.

Herr Casparsson: Jag vill blott i förbigående erinra derom, att man mycket väl kan vara en motståndare till 1875 års härordningsförslag, men ändock anse sig böra hafva förtroende till de beräkningar, som der finnas uppgjorda.

Då jag sålunda haft förtroende till dessa beräkningar, var det af sådan anledning jag framstälde min fråga till Herr Statsrådet och Chefen för Landtförvarsdepartementet. Efter de upplysningar han nu gifvit vill det synas, som om de siffror, hvilka legat till grund för Kongl. Maj:ts i år afgifna proposition, vore de rättiga, och då har jag naturligtvis icke något yrkande om nedsättning i anslaget att göra. Jag vill blott erinra om att i sådant fall komma kostnaderna för genomförande af 1875 års förslag att ökas med 3 à 4 millioner årligen, ett förhållande, som ej saknar sin stora betydelse. Det är endast detta förhållande jag velat få klart konstateradt.

Den ökning af beväringssmanskaper, som chefen för Landtförvarsdepartementet nu omförmält, synes mig emellertid ganska beaktansvärd. Enligt de upplysningar, som nyss lemnades, skulle beväringssmanskaper hafva utgjort för år 1873 19,533 man, för år 1874 21,681 man och för år 1875 24,818 man, således en ganska anmärkningsvärd ökning. Jag har inom Utskottet sökt att få en klav till denna ökning, men upplysningar derom hafva icke kunnat lemnas. Den kan icke förklaras endast genom folkmängdens tillväxt. Man har äfven framkastat den tanken, att möjligen någon order utkommit, som fastställt lindrigare vilkor för antagandet, men man har sagt mig att så icke är förhållandet. Skulle möjligen en framställning om beväringsofningarnas utsträckning omsider komma att beviljas, så anser jag att strängare vilkor för antagandet böra stadgas, ty skola åldersklasserna ökas, som nu under sista åren skett, då komma vi troligen att bekosta öfning af en mängd svage och till krigstjänst olämplige beväringssynglingar, och derfore tror jag att, hvilken arméorganisation vi än må antaga, resultatet i sådant fall icke

*Om anslag till
barackbyggnader.
(Forts.)*

Om anslag till barackbyggnader.
(Forts.)

kommer att svara mot kostnaderna. Dessa växande siffror, som stå i strid mot förut uppgjorda beräkningar, hafva emellertid frapperat mig, och då jag icke inom Utskottet kunde få någon förklaring derpå, så ansåg jag mig nödsakad att reservationsvis uttala mina betänkligheter. Efter den förklaring, som nu afgifvits, kan jag icke uttrycka någon annan önskan än att kassationen af svaga och underhaltiga individer måtte blifva strängare än den på sista tiden synes hafva varit.

Öfverläggningen förklarades slutad; hvarefter Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Äfvenledes biföll Kammaren hvad Utskottet i förevarande moment tillstyrkt under *litt. b.*

Om anslag till nytt kavalleri-etablissemang vid Stockholm.

Under *litt. c.* hade Utskottet, rörande Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af ett extra anslag af 541,000 kronor, deraf 200,000 kronor för år 1878, till ett kavalleri-etablissemang vid Stockholm, anfört:

Kongl. Maj:t har beräknat de härför nödiga kostnader under förutsättning att nämnda etablissemang komme att rymma så väl exercisskvadronen, befälsmötet och förberedande underbefälsskolan vid Lifregementets dragoncorps, som äfven rytteriets underbefälsskola och volontärskola. Utskottet håller deremot före, att underbefälsskolan hädanefter torde kunna öfvas såsom hittills vid något af de värfvade kavalleriregementena eller ock möjligen vid blifvande etablissemang å Karlsborg. Då härtill kommer, att den af Kongl. Maj:t för rytteriets volontärskola beräknade styrka syntes Utskottet högre än hvad den antagligen kan komma att uppgå till, samt då slutligen sådana anordningar syntes Utskottet kunna vidtagas, att volontärskolan icke ovillkorligen behöfver vara i kasernen samlad under dragonernes befälsmöte, är Utskottet af den mening, att det ifrågavarande etablissemang, i hvad det afser stallar, ridhus och paviljonger, icke för närmaste framtiden torde erfordra mera än ett ridhus med omgifvande stallar för omkring 200 hästar samt tvenne manskapspaviljonger. Efter gjord utredning af den häraf uppkommande nedsättning i kostnaden, tillstyrker derföre Utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande nämnda framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att för en kostnad af 440,000 kronor ett för Lifregementets dragoncorps och rytteriets volontärskola gemensamt etablissemang efter paviljongsystemet må, med ofvan angifna inskränkning i byggnadernas antal, uppföras å Ladugårdsgärdet.»

Angående detta Utskottets förslag, mot hvilket Herrar *Brahn, Danielsson, Carl Anders Larsson* och *Lasse Jönsson* inom Utskottet anmält reservation, yttrade

Herr Bruhn: Från Utskottets flertal har jag i den nu föredragna punkten varit af skiljaktig mening. Såsom Herrarne finna har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till uppförande af ett kavalleri-etablissemment i den s. k. Ekshagen bevilja ett anslag af 541,000 kronor. Detta etablissemment skulle vara afsedt för Lifregementets dragoncorps' exercissqvadron, befälsmöte och förberedande underbefälsskola samt för kavalleriets volontärs- och underbefälsskolor. Lifregementets dragoncorps eger redan ett sådant etablissemment för sin exercissqvadron, sitt befälsmöte och sin förberedande underbefälsskola vid Drottningholm, och Kongl. Maj:t har äfven låtit göra en utredning om det belopp, hvartill kostnaderna för iståndsättande af detta etablissemment skulle uppgå. I bilagan till Kongl. Maj:ts proposition heter det nemligen: »enligt arkitekten Kumliens beräkningar och anbud af byggmästare, *lärer* ett kavalleri-etablissemment med 3 manskapsbaracker kunna å den s. k. Ekshagen utom Ladugårdslandstull å förut nivellerad och undersökt mark uppföras för ett belopp af 541,000 kronor, hvaremot uppförande af tillräckliga byggnader både vid Drottningholm och å Ladugårdsgärdet *säkerligen* skulle uppgå till 700,000 kronor» etc. Det är, såsom Herrarne finna, något obestämda ordalag Herr Departementschefen har begagnat. Inom Utskottet har jemväl uppstått någon tvekan, huru vida icke den föreslagna summan af 541,000 kronor vore väl högt tilltagen. Utskottet har emellertid icke funnit skäl att göra någon nedsättning i det afseende att summan skulle vara för ett sådant etablissemment för högt tilltagen, utan Utskottet har endast lämpligt att reducera etablissemmentets omfång. Kongl. Maj:t har nemligen föreslagit, att etablissemmentet skulle bestå af två ridhus med omgifvande stallar, samt tre manskapsbaracker. Utskottet har deremot utgått från den förutsättningen, att ett ridhus med stall för 200 hästar samt två manskapskaserner skulle vara tillräckligt, och har Utskottet föreslagit Riksdagen att för detta behof bevilja en summa af 440,000 kronor. Denna summa af 440,000 kronor säger Utskottet sig hafva kommit till »efter gjord utredning af den häraf uppkommande nedsättning i kostnaden». Denna s. k. utredning, som Utskottet åberopat, har likväl icke för mig varit nöjaktig; dessutom har den tillkommit, om jag så må uttrycka mig, i sista timmen, och detta har utgjort anledning för mig att icke kunna biträda detta förslag om beviljande af 440,000 kronor för detta ändamål.

Går jag derefter öfver till behofvet af ett sådant etablissemment, så finner jag först att Lifregementets dragoncorps behöfver plats för sin exercissqvadron, sin förberedande underbefälsskola och sitt befälsmöte. Dertill erforderliga lokaler finnas i det nu befintliga etablissemmentet vid Drottningholm, hvilket består af ett ridhus, som uppgifves vara tillräckligt stort och i godt stånd, stallar, som äfven äro i godt stånd, ehuru möjligen utrymmet någon gång kan vara temligen knappt, hvaremot manskapsbaracken *lärer* vara i mindre godt skick. Då emellertid öfningarna ega rum på en tid af året, då icke kylan

Om anslag till nytt kavalleri-etablissemment vid Stockholm.
(Forts.)

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemant
vid Stockholm.*

(Forts.)

kan anses vara allt för stor och sålunda för det skydd, som manskapet bör åtnjuta, icke erfordras lika välförsedda byggnader, som förhållandet blifver vid en volontärskola, der manskapet skall ligga i kasern hela året om, så har det förefallit mig som om etablissemantet vid Drottningholm, åtminstone ännu några år, kan för Lifregementets dragoncorps' behof vara tillräckligt.

Vidkommande behofvet af underbefäls- och volontärskolor för kavalleriet har det förefallit mig, som om behofvet af underbefäl vid kavalleriet kunde fortfarande tillgodoses genom underbefälsskolan, och volontärskolan således vore mindre nödvändig. Volontärskolorna äro nemligen så väl vid kavalleriet som vid infanteriet beräknade att fylla det ökade behofvet af underbefäl, och ehuru jag visst icke vill precis förneka att ett sådant behof af tillökning i underofficerarnes antal vid kavalleriet förefinnes, är det dock icke till den grad för handen som vid infanteriet. Det enkla skälet härtill är att kavalleriet icke eger någon förmåga att utsvälla vid en skeende mobilisering, hvarför det underbefäl, som vid kavalleriet behöfves endast erfordras för sjelfva stamtruppen. Jag har derföre trott att kavalleriets behof af underbefäl, åtminstone till dess en omorganisation af vapnet egt rum, skall kunna tillräckligt tillgodoses genom underbefälsskolan, och på denna grund yrkar jag afslag å punkten.

Chefen för Kongl. Landtförvarsdepartementet Herr Statsrådet Weidenhielm: Det är dels med anledning af hvad Utskottet anfört i sjelfva motiveringen för dess förslag till nedsättning af hvad Kongl. Maj:t här äskat och dels med anledning af den siste ärade talarens yttrande, som jag kommit till den slutsats, att något missförstånd ovilkorligen måste hafva gjort sig gällande inom Utskottet vid uppgörande af de beräkningar, man der uppställt i afseende å behofvet af utrymme i det ifrågavarande nya kavalleri-etablissemantet.

Jag ber till en början att få förutskicka den anmärkningen, att jag från Särskilda Utskottet icke erhållit några requisitioner om sifferuppgifter, utan att Utskottet i det fallet helt och hållet skött sig sjelf.

Det enda, de från Landsförvarsdepartementet erhållit, är ritningar, kostnadsförslag och entreprenadkontrakt äfvensom några andra handlingar som de för sitt arbete behöft.

Det är derföre jag nu nödgas här i Kammaren, ehuru det är något sent, framställa siffror och jag hoppas att Herrarne under en kort stund måtte i minnet söka bibehålla den utredning, jag nu tager mig friheten lemna.

Det yttrades nyss om etablissemantet vid Drottningholm, att det nog kan stå ännu några år till. Förhållandet är emellertid att det är både fallfärdigt och vid dess användande rent af lifsfarligt, såsom nogsamt synes genom de intyg som de till Landtförvarsdepartementet ingifna besigtningssinstrumenten deröfver innehålla. Det är således icke så alldeles för ro skull denna fråga om nytt etablissemant för Lifregementets dragoner nu kommit på dagordningen.

Det är också andra olägenheter förenade med bibehållandet af kavalleri-etablissemnet vid Drottningholm. Der är nemligen äfven bland annat brist på lämpligt exercisfält med den mark, som för ett sådant tages i anspråk.

Om anslag till nytt kavalleri-etablissemnet vid Stockholm.

(Forts.)

På grund af dessa skäl ansåg jag det vara af behovet högeligen påkalladt, att nu framlägga förslag om uppbyggande af ett nytt kavalleri-etablissemnet, och dervid var frågan, huru vida detta nya etablissemnet, om det blefve beviljadt, skulle förläggas vid Drottningholm eller om det skulle förflyttas till Ladugårdsgärdet. Jag lät Arméförvaltningen verkställa uträkning öfver hvad ett sådant etablissemnet skulle kosta vid Drottningholm och fick det besked, att det enligt uppgjorda ritningar och kostnadsförslag skulle gå till omkring 370,000 kronor. Då i denna summa ingick expropriationskostnad för jord med 40,000 kronor, under det att egaren deraf begärt 200,000 kronor, är det att förmoda, att kostnaderna för uppförandet af detta etablissemnet skulle betydligt komma att öfverskjuta de kostnadsberäkningar, Arméförvaltningen uppgjort.

Vid sådant förhållande och då kostnaden för de ifrågavarande byggnadernas uppförande å Ladugårdsgärdet icke i betydlig mån skulle komma att öfverstiga den som erfordrades för deras förnyande på Drottningholm, ansåg jag mig böra förorda förstnämnda plats.

Jag har äfven förordat att det föreslagna etablissemnet skulle byggas efter paviljongsystemet, som i Bryssel blifvit utmärkt med högsta priset, för att praktiskt utröna dess förtjenster och brister. En af detta systems förtjenster i ekonomiskt afseende är att stallar byggda i enlighet dermed ega den form att två stallar med stallrum för tillsamman 168 hästar innesluta ett ridhus till hvilket man på sådant sätt gratis får väggarne och endast behöfver påläggga taket.

De föreslagna paviljongerna äro äfven temligen rymliga; de äro afsedda att hvardera gifva plats för 75 å 80 man, underbefäl och manskap.

Till följd af dels våra klimatiska förhållanden och äfven i någon mån den indelte soldatens egenskap af jordbrukare hafva våra regementsmöten blifvit förlagda till den tid på sommaren, som närmast föregår skördetiden. Men innan regementsmötena taga sin början måste åtskilliga andra öfningar föregå, såvida dels rekryten vid regementsmötet skall kunna ställas i ledet, och dels eleverne vid regementets skolor med nytta användas, likasom befällets mera omfattande öfningar böra derförinnan vara undangjorda. Deraf följer sålunda, att den styrka af Lifregementets dragoner, som innan regementsmötets början skall i det föreslagna etablissemnet vara samlad, utgöres af: exercissqvadronen, förberedande underbefälsskolan och befälsmötet. För min del kan jag icke, såsom den föregående talaren, anse lämpligt att dessa afdelningar öfvas under bar himmel. Så väl exercissqvadronen som förberedande underbefälsskolan samlas nemligen redan under förra hälften af Mars månad, och vid denna tid af året behöfver man i allmänhet mera än väl tak öfver hufvudet.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemment
vid Stockholm.*
(Forts.)

Sedan jag nu angifvit hvilka afdelningar af regementet måste i det föreslagna etablissementet vara samlade på samma gång, må det tillåtas mig att äfven meddela några uppgifter om det antal karlar och hästar, som af nämnda afdelningar representeras. Enligt förslaget års inryckningsförslag — jag begagnar detta derföre att inryckningsförslaget för innevarande år slutar på ännu högre siffror — utgjordes exercissqvadronen och underbefälsskolan af 7 officerare med 12 hästar, 8 underofficerare och 97 manskap med 128 hästar: tillhopa 112 personer och 140 hästar. Vid befälsmötet åter voro samlade 17 officerare eller deras vederlikar med 33 hästar, underbefäl 15, spel 16 och manskap 70 samt nummerhästar 78, inalles 118 personer och 131 hästar. Dessutom var då en officer permitterad, en kommenderad till Marieberg och en officersplats vakant, och för dessa måste ock beräknas plats med deras två hästar hvardera. Sammanslås nu samtliga afdelningarna, får man, utom officerarne som bo i stabshuset, en summa af 206 underbefäl och manskap samt 277 hästar. Dessa sifferuppgifter äro hemtade från de authentiska inryckningsförslag, som finnas för hvar och en tillgängliga i Landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition.

Efter paviljongsystemet innehålla, som jag nyss nämnde, två stallar 168 spiltrum. Till inrymmande af de afdelningar, för hvilkas styrka jag nu redogjort, skulle således åtgå 2 stallar med ridhus och $1\frac{1}{3}$ stall utan ridhus, samt paviljonger för 206 man. För dem kan man icke nöja sig med två paviljonger, utan man måste hafva tre. Visserligen får man då 19 platser mera än som för närvarande erfordras, men den besparing, som skulle kunna vinnas genom indragning af dessa 19 platser, är icke af någon nämnvärd betydelse.

Härtill kommer ytterligare att ett sådant etablissement, hvarom här är fråga, äfven måste innehålla dels ett exercishus, då det under den stränga årstid, då exercissqvadronen och förberedande underbefälsskolan är samlad, ofta blir nödvändigt att öfva truppen under tak, och dels ett sjukstall, der de sjuka hästarne kunna afskiljas från de friska. Med ledning af förslag, som varit tillgängliga från åtskilliga andra regementen, för hvilka redan exercishus och sjukstall blifvit uppförda, torde kostnaden för dylika byggnader kunna upptagas till 60,000 à 70,000 kronor. Jag anser derföre att ändamålet skulle med mindre kostnad kunna vinnas genom att fullborda äfven det fjerde stallet; der finge man då utrymme både till ett särskildt rum för sjukstall och äfven genom påläggande af tak å ridhuset det erforderliga exercishuset. Enligt de uppgifter, som på begäran lemnats mig af vederbörande byggmästare, skulle kostnaden för två stallar med ridhus uppgå till 103,750 kronor för hvarterdera; kostnaden för det fjerde stallets färdigbyggande och påläggande af tak å ridhuset skulle således icke komma att uppgå till hälften af nämnda summa och en icke obetydlig besparing sålunda vinnas.

Af hvad jag nu haft äran anföra torde Herrarne finna, att de byggnader, som för Lifregementets dragoner äro behöfliga, utgöras af ett stabshus, fyra stallar, två ridhus och tre paviljonger för manskapet; d. v. s. allt hvad Kongl. Maj:t begärt är således behöfligt ensamt för nämnda regementes behof. Emellertid har Kongl. Maj:t ansett att genom uppförande af de nu föreslagna byggnaderna skulle kunna vinnas äfven den fördelen, att samma byggnader kunde användas för kavalleriets underbefälsskola, som icke inrycker förr än efter regementsmötets slut och således mycket väl kunde i samma byggnader inrymmas. Man skulle således icke behöfva för detta ändamål uppföra någon särskild byggnad. Och än vidare, om, såsom jag hoppas, skolor för volontärer komma att inrättas vid kavalleriet, i likhet med hvad redan egt rum vid infanteriet, så behöfves äfven ett etablissement, der desse volontärer kunna öfvas.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissement
vid Stockholm.
(Forts.)*

Men äfven för detta ändamål skulle ifrågavarande etablissement blifva tillräckligt. Ty den enda tid, då volontärernes antal möjligen blefve för stort för att utrymme äfven för dem skulle finnas inom etablissementet, vore under befälsmötet. Men detta kunde hjälpas dermed att de mest försigkomne af dem beordrades att under denna tid öfvervara sina regementens möten. Det vore således icke blott Lifregementets dragoner, utan äfven rytteriets underbefälsskola och volontärskola som komme att hafva nytta af etablissementet.

Hvad kostnaderna för dess uppbyggande beträffar, har jag under hand låtit tillställa Utskottet, ibland andra handlingar, äfven ett kostnadsförslag med åtföljande uppgifter på hvad hvarje särskild byggnad skulle komma att kosta, men jag hör nu att dessa uppgifter på oförklarligt sätt förkommit. Af den byggmästare, som lemnat dem, har jag emellertid inhemtat, att omkostnaderna skulle belöpa sig för ett stabshus till 177,000 kronor, för ett ridhus med två stallar till 103,750 kronor, för ännu ett ridhus med två stallar till likaledes 103,750 kronor, för en paviljong till 51,500 kronor, för ytterligare en paviljong till likaledes 51,500 kronor samt för ett uthus till 2,500 kronor, således tillsammanlagdt till 490,000 kronor, eller den summa, för hvilken samme byggmästare genom kontrakt förbundit sig att, om det komme i fråga, uppföra dessa byggnader. Uti nu omnämnda kostnadsförslag har emellertid icke tagits i beräkning en tredje paviljong, och jag har derföre till nyss angifna summa lagt kostnaderna för en sådan, eller ytterligare 51,500 kronor, så att hela summan i rundt tal komme att belöpa sig till 541,000 kronor, hvilket just är det belopp, som Kongl. Maj:t för ändamålet begärt.

Efter denna utredning, med hvilken jag nu tröttat Herrarnes tålmod, torde åtminstone den saken vara klar, att det belopp, som Utskottet föreslagit, icke är tillräckligt för ifrågavarande etablisse-

Om anslag till nytt kavalleri-etablissemang vid Stockholm.

(Forts.)

ments uppbyggande, likasom det icke torde låta sig göra att i ett stall, afsedt för 200 hästar, bereda plats för 277 hästar.

Herr Carl Anders Larsson: Herr Chefen för Landtförsvarsdepartementet nämnde, att de närmare uppgifter rörande kostnaderna för ifrågakvarande etablissemang, som han låtit tillställa Utskottet, på ett mystiskt sätt försvunnit. Förhållandet var, att Utskottet begärde att få del af både kostnadsförslag och ritningar m. m., men erhöi till svar, att kostnadsförslaget redan blifvit till Utskottet aflemnadt. Ingen af dess ledamöter visste sig dock hafva mottagit något kostnadsförslag och sekreteraren förklarade, att han ibland sina qvittenser icke kunde se att några sådana sifferuppgifter kommit Utskottet tillhanda.

Two af Utskottets ledamöter försökte emellertid att, så godt de kunde, utreda saken, och på detta sätt kom man till den siffra, 440,000, som här är föreslagen. Med en så löslig behandling af frågan voro dock icke alla inom Utskottet nöjde, och, såsom Herrarne finna af Utskottets betänkande, hafva åtskillige ledamöter, och deribland äfven jag, reserverat sig mot dess beslut. Anledningen hvarföre Utskottet icke ville helt och hållet bifalla Kongl. Maj:ts förslag, var, att det ansåg det ifrågasatta etablissemangt vara allt för storartadt tilltaget för att begagnas hufvudsakligen af trupper, som endast fjorton dagar om året voro samlade till öfning. Beträffande rytteriets underbefälsskola och volontärskola ansåg Utskottet, att den förra kunde likasom hittills öfvas vid något af de värfvade regementena eller möjligen vid Karlsborg, och att volontärskolan kunde utan olägenhet åtnjuta ledighet under de fjorton dagar, som dragonerne voro samlade till befälsmöte. Emellertid hade man, som sagdt, icke någon bestämd ledning för kostnadernas bedömande, och tillgrip derföre den utväg, att skarfvå till på rak arm denna siffra, 440,000, hvarpå Utskottets förslag lyder. Då nu denna siffra icke grundar sig på uppgifter, hvartill man kunnat fordra att hafva tillgång, då det gälde att tillstyrka beviljandet af ett så stort belopp, som det föreslagna, hemställer jag att Kammaren denna gång icke måtte lemna sitt bifall till den föreslagna punkten. Framlägges ett likadant förslag vid en kommande riksdag, torde det nog komma att bifallas, derest det befinnes hafva skäl för sig. Icke heller tror jag att det är så illa stäldt med det nuvarande etablissemangt vid Drottningholm, som här uppgifvits. Efter hvad jag från andra håll hört sägas, lär det endast vara kasernbyggnaden, som befinner sig i dåligt skick. De öfriga byggnaderna äro i så godt stånd, att till och med kavalleriinspektören föreslagit deras inlösande af staten. För min del kan jag således icke biträda ifrågakvarande förslag, förr än det blifvit fullständigt utredt, hvilka byggnader behöfva ombyggas och hvartill kostnaderna derför belöpa sig. Och ehuru Första Kammararen utan votering bifallit förslaget, tror jag dock att det vid en gemensam votering kommer att falla i begge Kamrarna.

Som tiden långt framskridit och ytterligare flere ledamöter anmält sig vilja tala rörande den förevarande frågan, afbröts nu öfverläggningen för att i stället fortsättas i det sammanträde, som enligt utfärdadt anslag komme att taga sin början kl. 7 e. m.; och åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.
